

جناب آقای دکتر قالیباف

رئیس محترم مجلس شورای اسلامی

موضوع: تبیین رویکرد و مشکلات بخش خصوصی در مساله تغییر ماهیت اینماد

با سلام و آرزوی توفیق، پیرو بیانات حضرتعالی، در خصوص تغییر ماهیت اینماد به مجوز کسب‌وکارهای اینترنتی، موارد قید شده در ذیل به استحضار می‌رساند:

الف) رویکرد بخش خصوصی و زیست بوم نوآوری:

کارآفرینان زیست بوم نوآوری ایران با تلاش فراوان و در شرایط جنگ اقتصادی همواره رشد ۳ تا ۶ درصدی برای اقتصاد دیجیتال رقم زده‌اند و با تمامیت قاطع مدافع ایجاد شفافیت و جلوگیری از تخلفات، همزمان با تسهیل و بهبود محیط کسب‌وکار هستند. لیکن به تصمیم هیئت وزیران دولت پیشین در خصوص اجباری شدن اینماد و تبدیل شدن آن به پنجره واحد مجوزها با روش فعلی انتقاد جدی داشته و پیشنهادهایی نیز برای بهبود روش مد نظر دارند.

ب) انتظار ما از جنابعالی و علی‌الخصوص دولت جدید این است که اقدامات بخش خصوصی اعم از:

- تلاش برای گفتگوی موثر با نهادهای مرتبط، پس از ریزش ۷۵ درصدی شروع کسب‌وکار بعد از اجباری شدن اینماد، (به گزارش بانک مرکزی)
- گردآوری بیش از ده هزار امضا از کسب‌وکارها در اعتراض به این روش
- صدور بیانیه از اتاق بازرگانی، نظام صنفی، انجمن تجارت الکترونیک و فین تک
- و اقدام نمادین کسب‌وکارها در حذف اینماد یا واکنش مدیران شرکت‌ها در شبکه‌های اجتماعی
- که ناشی از مشکلات و دردهای بخش خصوصی و دلسوزی ایشان برای آینده اقتصاد دیجیتال کشور است، به عنوان تقاضایی برای مشارکت در تصمیم سازی، با آغوشی باز پذیرفته شود. امید قاطع داریم که با توجه مسئولان کارگروهی با چهار نماینده از وزارت اقتصاد، صمت، شورای عالی فضای مجازی، مجلس شورای اسلامی، دو اندیشکده و چهار نماینده از بخش خصوصی در راستای مشارکت برای بهبود روش و اعمال تغییر تشکیل و نتیجه حاصل گردد.

ج) اختلالات اساسی روش فعلی (شرح در پیوست اول)

۱. تجمع نقش‌های (سیاستگذاری، مجوزدهی، اجرا، نظارت، ثبت شکایات، قضاوت و تعلیق به معنای بستن درگاه پرداخت که به مثابه پلمپ کسب‌وکار است) در نهادهای که از نظر مالی نیز ذینفع خواهد بود بی بدیل و فساد آفرین بوده و اقتصاد دیجیتال را در آینده نزدیک دچار اختلالات جدی خواهد نمود.
۲. گستردگی موضوعی کسب‌وکارهای اینترنتی، کاملاً مشابه با فضای حقیقی است لذا تجمع تنظیم‌گری در وزارت صنعت، معدن و تجارت نامرتبط است.
۳. تبدیل اینماد به پنجره واحد مجوزهای فضای مجازی عملاً ایجاد یک نهاد موازی با GEB است که متصدی قانونی درگاه ملی مجوزهای کشور است.
۴. تحقق چندین هدف با یک ابزار ناموفق خواهد بود: (ایجاد شفافیت KYC، نظارت و شناسایی تخلفات، افزایش اعتماد، تنظیم گری، کنترل و اعمال جزا)

د) پیشنهادهای (شرح در پیوست دوم)

۱. سیاستگذاری از اجرا تفکیک شده، نهاد متولی آن توسط مجلس شورای اسلامی با امکان حضور دائمی و هم وزن نمایندگان بخش خصوصی تعیین گردد.
۲. مرکز صدور شناسنامه کسب‌وکار، پنجره واحد مجوزها و نهاد ناظر بر عملکرد دستگاه‌های صادر کننده مجوز طبق قانون GEB باشد.
۳. خدمات نماد اعتماد الکترونیک مانند تجربه‌ی دنیا از انحصار دولت خارج شده و غیر الزامی گردد تا از این طریق رقابت ایجاد شده و کیفیت تامین شود.
۴. با هدف ایجاد شفافیت کامل، ابتدا شناسنامه کسب‌وکار با خود اظهاری در GEB برای تمام موارد نوآور و مواردی که خلاف صریح شرع نیستند صادر شود. و در مراحل بعدی از طریق اتصال شرکتهای خدمات پرداخت به GSB یا به صورت مستقیم توسط GEB احراز هویت در سطوح لازم مجدد انجام شود.
۵. به منظور جلوگیری از تخلفات کسب‌وکارها، نهادهای متصدی تخصصی با کمک بخش خصوصی و تحت نظارت GEB ابزارهای لازم نظارتی را توسعه داده و به صورت پسینی تخلفات را شناسایی نمایند. تخلفات نیز پس از بررسی کارشناسی و رسیدگی قضایی مشمول جزا خواهند شد.

در پایان تقاضا دارد با مساعدت حضرتعالی ضمن توجه به آسیب‌ها و ناامیدی ایجاد شده میان کارآفرینان در سال مانع زدایی، روش فعلی

متوقف و فرایند همفکری جهت نهایی نمودن پیشنهادهای مشارکت موثر و هم وزن بخش خصوصی تا مرحله اخذ تصمیم نهایی، آغاز گردد.

پیشاپیش از حسن نظر و دستور مساعد حضرتعالی کمال امتنان را دارد.

مصطفی نفی پورفر
دبیر انجمن صنفی فناوری‌های نوین مالی

محمد مهدی شریعتمدار
رئیس انجمن صنفی فناوری‌های نوین مالی

رونوشت:

- جناب آیت الله رئیسی، رئیس محترم جمهوری اسلامی ایران جهت استحضار و صدور دستور مساعدت برای تشکیل کارگروه بررسی
- جناب آقای دکتر جهانگیر، معاون محترم اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم قوه قضائیه جهت استحضار
- جناب آقای دکتر فاطمی امین، وزیر محترم صنعت، معدن و تجارت جهت استحضار و مساعدت برای تشکیل کارگروه بررسی
- جناب آقای دکتر فیروزآبادی، دبیر محترم شورای عالی فضای مجازی جهت استحضار و مساعدت برای تشکیل کارگروه بررسی
- جناب حجه الاسلام و المسلمین خطیب، وزیر محترم اطلاعات جهت استحضار
- جناب آقای دکتر خاندوزی، وزیر محترم اقتصاد و امور دارایی جهت استحضار و مساعدت برای تشکیل کارگروه بررسی با حضور هم وزن بخش خصوصی
- جناب آقای دکتر احمد وحیدی، وزیر محترم کشور جهت استحضار
- جناب آقای عیسی زارع پور، وزیر محترم ارتباطات و فناوری اطلاعات جهت استحضار و مساعدت
- جناب آقای دکتر ستاری، معاون محترم علم و فناوری ریاست جمهوری مساعدت برای تشکیل کارگروه بررسی با حضور هم وزن بخش خصوصی
- جناب آقای صالح آبادی، رئیس کل محترم بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران جهت استحضار و مساعدت
- جناب آقای علی مویدی خرم آبادی، رئیس محترم ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز جهت استحضار
- جناب آقای دکتر اکرمی فرد، رئیس محترم کارگروه فضای مجازی معاونت بررسی بیت رهبری
- جناب آقای دکتر خطاتیان، ریاست محترم مرکز بررسی های استراتژیک ریاست جمهوری
- جناب آقای دکتر جلال ریاست محترم هیئت مدیره اندیشکده حکمرانی نرم

پیوست:

پیوست اول: انتقادات وارد به وضعیت فعلی اقدامات مرکز توسعه تجارت در حوزه فضای مجازی

پیوست دوم: شرح پیشنهادات بخش خصوصی در راستای اصلاح روش

پیوست سوم: نامه‌ی جناب آقای دکتر فاطمی امین به به رئیس محترم جمهور و رئیس محترم مجلس و پاسخ انجمن به آن از نگاه قانونی

پیوست چهارم: گزارش کارشناسی تبعات اجرای این دستور در مساله اشتغال، خروج نخبگان، نزول اقتصاد دیجیتال و اختلال در کسب و کارهای خرد

پیوست پنجم: گزارش کارشناسی مغایرت الزامی شدن اینماد با اصول قانون اساسی و سایر قوانین بالا دستی

پیوست ششم: دستورهای اجرایی توقف فعالیت کسب و کارهای بدون اینماد صادره از معاونت حقوقی بانک مرکزی به شماره ۵۳۴۲۸/۰۰ مورخ

۱۴۰۰/۰۲/۲۶ و معاونت نظام‌های پرداخت بانک مرکزی به شماره ۰۰/۱۰۸۹۰۳۰۰ مورخ ۱۴۰۰/۰۴/۱۳ و ابلاغیه شرکت شاپرک به شماره

۱۴۰۰/ص/۴۴۷۱ مورخ ۱۴۰۰/۰۴/۲۱ و ماده‌ی ۱۰۳ آیین نامه ۱۴ الحاقی قانون مبارزه با پولشویی که مبنای الزامی شدن اینماد است

پیوست هفتم: اسامی برخی از کسب و کارهایی که در شبکه های اجتماعی مخالفت خود را با تمرکز احراز هویت، تنظیم گری و مجوزدهی در وزارت صمت برای فضای مجازی اعلام نموده و یا به صورت نمادین اینماد خود را حذف نموده‌اند

پیوست هشتم: امضای ده هزار کسب و کار مخالف با ایجاد سامانه موازی پنجره واحد مجوزها در مرکز توسعه تجارت الکترونیک

پیوست نهم: بیانیه‌های صادر شده از اتاق بازرگانی، سازمان نظام صنفی رایانه‌ای، انجمن تجارت الکترونیک تهران و انجمن فناوری‌های نوین مالی فین تک

پیوست اول

وضعیت فعلی و نقاط ضعف اینماد اجباری

پیوست اول، وضعیت فعلی و نقاط ضعف

پس از انجام هماهنگی‌های لازم میان اکثریت نهادهای صنفی بخش خصوصی در موضوع الزام اینماد نکات لازم را با هدف تشکیل کارگروه و حصول نتیجه نهایی به استحضار می‌رساند: (۱) وضعیت فعلی اینماد در ایران، (۲) تحلیل نقاط قوت و ضعف وضعیت فعلی، (۳) پیشنهاد روش جایگزین،

(۱) وضعیت فعلی اینماد در ایران

اینماد هم اکنون و پس از دستور بانک مرکزی به شرکت شاپرک یک مجوز اجباری برای تمامی انواع کسب‌وکارهای اینترنتی در آمده است؛ به این مفهوم که بدون اخذ آن، دریافت درگاه پرداخت اینترنتی و عملاً شروع کسب‌وکار امکان‌پذیر نخواهد بود. این مساله، منحصر در ایران به صورت اجباری بوده و در انحصار نهاد حاکمیت است که از نظر کارشناسان در آینده و در برخی از فرآیندهای این مقوله اقدامات فراقانونی، ناکارآمدی و رانت را به همراه خواهد داشت.

وظایف و اختیارات فعلی اینماد طبق اعلام کارشناسان آن مرکز عبارتند از:

- احراز هویت و آدرس؛
 - احراز صلاحیت و بررسی مجوز فعالیت یا صدور آن؛
 - ثبت شکایات‌های کاربران و نگهداری پیشینه کسب‌وکار؛
 - امکان رسیدگی به شکایات‌ها و در نهایت تعلیق فعالیت.
- همچنین مرکز توسعه تجارت الکترونیکی هم اکنون در حوزه کالایی مستقیماً صادر کننده مجوز بوده و در حوزه‌های خدماتی مانند خدمات مالی (پرداخت، بیمه، رمزارز، وام دهی، جمع‌پذیری و ...) آموزش، رسانه، گردشگری، دارو، بهداشت و درمان و ... در حکم پنجره واحد مجوزها است.

اهداف اینماد که به صورت عمومی اعلام می‌شود، عبارتند از:

- ایجاد اعتماد با اقداماتی مانند جلوگیری از تخلفات و کلاهبرداری‌ها؛
- ثبت شکایات، رسیدگی به آنها با امکان تعلیق اینماد به مفهوم پلمپ کسب‌وکار؛
- سابقه‌نگاری از فعالیت کسب‌وکار.

اهدافی نیز که به صورت غیر عمومی در جلسات بیان می‌شود، شامل موارد زیر است:

- جلوگیری از پولشویی؛
- جلوگیری از فرار مالیاتی؛
- جلوگیری از رشد گتره‌ای (سریع) یک حوزه نوآورانه؛
- جلوگیری از شروع فعالیت‌های بدون مجوز؛
- امکان تعلیق آنی فعالیت توسط مرکز توسعه تجارت، علاوه بر بانک مرکزی.

(۲) تحلیل نقاط ضعف و قوت وضعیت فعلی، نسبت به اهداف

الف) میزان موفقیت در ایجاد اعتماد و جلوگیری از تخلفات: با توجه به چهار نکته ذیل بدیهی است که نه تنها موفقیت لازم میان کاربران و کسب‌وکارها به دست نیامده بلکه چهره حاکمیت نیز به دلیل دولتی بودن این خدمت و عدم پاسخگویی مرکز توسعه تجارت خدشه دار شده است:

۱. عدم توانایی در جلوگیری از تخلفات و عدم پاسخ‌گویی در پرونده‌های هزاران میلیاردی سکه‌های نامن، آی ماینر و ...؛
 ۲. نارضایتی کسب‌وکارهای آنلاین (خرد و کلان) از اجباری شدن نماد اعتماد الکترونیک و حذف نمادین، لوگوی اینماد از روی وبسایت
 ۳. عدم تمایل کسب‌وکارها پیش از اجباری شدن اینماد برای استفاده اختیاری از آن به دلیل عدم پاسخگویی و پیشینه این خدمت؛
 ۴. همچنین توجه به این نکته که بخش بزرگی از حجم گردش کسب‌وکارهای آنلاین در پرداختیاری (بالای ۹۰ درصد) و بخش بزرگی از تعداد کسب‌وکارهایی که از پرداختیاریان خدمات می‌گیرند (بالای ۹۰ درصد) اینماد ندارند و مردم به این کسب‌وکارها اعتماد کرده‌اند.
- با توجه به موارد فوق می‌توان نتیجه گرفت مساله ایجاد اعتماد به نحوی دیگر در حال انجام است و این مورد نمی‌تواند از اهداف اصلی الزامی شدن اینماد باشد.

ب) میزان موفقیت در ثبت شکایات، رسیدگی و تعلیق کسب‌وکار: عملکرد ثبت شکایات نیاز به سنجش و مطالعه دقیق کارشناسی حقوق و قضایی این هر حوزه موضوعی دارد و در حال حاضر داده‌های پراکنده‌ای از رضایت و عدم رضایت کاربران از این فرآیند وجود دارد ولی بدیهی است که اگر این خدمت، همانند نمونه‌های موفق که در اکثر کشورهای جهان در حال اجراست و توسط چند شرکت بخش خصوصی ارائه می‌شد، به دلیل نیاز به رقابت و انگیزه و منافع شخصی سهامداران، تلاش پیوسته، مضاعف و خلاقیت بیشتری توسط موسسین این شرکت‌ها برای بهبود این خدمت انجام می‌شد. همچنین نظارت یک نهاد حاکمیتی بر این خدمات می‌توانست اطمینان بیشتری بر عملکرد ایشان برای جامعه کسب‌وکارها و کاربران باشد.

ج) میزان موفقیت در جلوگیری از پولشویی، فرار مالیاتی، تخلفات مانند قاچاق و ...:

- پولشویی: اساسا با توجه به اینکه زیرساخت‌ها و داده‌های مالی در اختیار بانک مرکزی است، جلوگیری از پولشویی در مرکز توسعه تجارت امکان پذیر نمی‌باشد و در هیچ نقطه‌ای از دنیا مساله پولشویی در نهاد ثالثی مانند وزارت صنعت، معدن و تجارت انجام نمی‌شود بلکه با نظارت نهادهای امنیتی در مرکز مبارزه با پولشویی FIU یا بانک مرکزی دنبال می‌شود.
- فرار مالیاتی: هم اکنون تمامی درگاه‌های پرداخت اینترنتی صادر شده توسط بانک مرکزی کد مالیاتی دارند و امکان صدور درگاه پرداخت بدون کد مالیاتی وجود ندارد و همزمان با دریافت کد مالیاتی احراز هویت نیز انجام می‌شود.
- تخلفات مانند قاچاق: جلوگیری از تخلفات نیازمند توسعه ابزارهای نظارت پسینی است و با نظام مجوزدهی امکان پذیر نخواهد بود.

د) میزان موفقیت در جلوگیری از رشد گتره‌ای (سریع)، جلوگیری از شروع بدون مجوز و امکان تعلیق آنی: در حقیقت مهم ترین هدفی که دنبال می‌شود وجود ابزارهایی است که بتوان یک کسب و کار را پیش از شروع متوقف یا همیشه در فضای تهدید برای بسته شدن بدون نیاز به حکم قاضی قرارداد، ابزارهای توسعه داده شده برای این هدف از نگاه سرعت و قدرت کنترل علیرغم تمام اختلالاتی که در فضای کسب‌وکار ایجاد نموده است بسیار پر قدرت است و این حوزه دقیقا نقطه مخالفت بخش خصوصی با روش اتخاذ شده است.

فضای کسب و کار نیاز به امنیت، ثبات و پیش بینی پذیری دارد و اهداف فوق به دلیل متمرکز بودن شبکه پرداخت کشور از طریق بانک مرکزی هم اکنون در دسترس حاکمیت هست، لیکن باید توجه جدی داشت که ایجاد یک نقطه دوم غیر مرتبط از نظر موضوعی و غیر قابل پیشبینی که رویکردهای توسعه‌ای و تسهیل نیز نداشته و قانون و ناظری هم ندارد، سرمایه‌ها و کارآفرینان را فراری خواهد داد و قطعاً موجب اختلال بیشتر در فضای کسب‌وکار خواهد شد.

ه) میزان موفقیت در احراز هویت و ایجاد شفافیت

عملا با تحکم نظام مجوز محور که منجر به سخت گیری در شروع کسب‌وکار یا جلوگیری از شروع آن خواهد بود شفافیت کاملاً مخدوش خواهد شد و روشهای زیرزمینی به وجود خواهد آمد لذا لازم است احراز هویت صرفا به میزان متناسب با ریسک هر نوع کسب‌وکار انجام شده و در مرحله اول باید کسب و کار بتواند صرفا با ایجاد شناسنامه فعالیت خود را آغاز نماید. در حال حاضر برای دریافت خدمات پرداخت اینترنتی، کسب‌وکار موظف است یک بار در بانک احراز هویت نموده، بار دوم توسط سامانه جامع پذیرندگان شاپرک و شرکت پرداختیار و برای مرتبه ی سوم نیز در سامانه جامع مالیاتی. لذا اضافه شدن یک مرحله دیگر حد اقل برای شروع محل شفافیت خواهد بود و بهتر است در صورت نیاز پس از رشد اتفاق افتد.

مهم ترین آفات روش فعلی عبارتند از:

- تبدیل شدن اینماد به رگولاتور فضای مجازی بدون وجود قوانین و مقررات لازم و با اختیار تام
- ایجاد انسداد در شروع و عدم وجود رویکرد نظارت‌های پسینی غیر کنترلی در مرکز؛
- عدم ارزشمندی توسعه سریع و نوآوری های ترکیبی در مسئولان مرکز؛
- عدم همخوانی اختیارات و مسئولیت‌ها (اگر اختیاری در مجوز دهی وجود دارد باید مسئولیت عواقب و اختلالات را نیز بپذیرد)؛
- تجمیع اختیارات سیاست گذاری، مجوز دهی، اجرا، نظارت و قضاوت و جزا در یک نهاد که انتفاع مالی نیز از این فرایند دارد؛
- ایجاد انحصار و اجبار در خدمتی که در تمام دنیا اختیاری است و رقابتی؛
- ورود به حوزه کاری G4B و ایجاد یک پنجره واحد دوم مجوزها در کشور؛
- ورود به حوزه کاری شورای عالی فضای مجازی که طبق فرمان مقام معظم رهبری برای تمرکز سیاست گذاری و ساماندهی فضای مجازی در نظر گرفته شده است؛
- خدشه دار نمودن چهره حاکمیت به دلیل ناکارآمدی و انحصار و دولتی نمودن یک خدمت؛
- عدم نگاه به تجربه های موفق دنیا و حرکت بر خلاف جهت دانش و تجربه در بحث دولتی و الزامی نمودن و انحصار.

پیوست دوم

پیشنهادهای بخش خصوصی در جهت اصلاح مساله اینماد

پیوست دوم، پیشنهادات

امروز ایران دو نیاز و رویکرد اصلی دارد:

۱. تسهیل و بهبود فضای کسب و کار در راستای توسعه؛

۲. ایجاد شفافیت کامل و شناسایی تمامی کسب و کارها.

در این راستا و با این دو رویکرد بهترین روش، حرکت از نظام ناکارآمد کنترل پیشینی (مجوز محور) به سمت نظام نظارت پسینی است و همواره، در هر تصمیمی باید شروع کسب و کار را نسبت به شرایط فعلی تسهیل کرد و آینده را برای هر نوع کسب و کاری قابل پیش‌بینی نمود که این مهم با رعایت نکات زیر امکان پذیر است:

الف) صدور نماد اعتماد توسط بخش خصوصی

نکته مهم در خصوص اینماد، جداسازی موضوع «اعتماد» از «احراز» و «مجوز» است. در خصوص «اعتماد» پیشنهاد می‌شود، حاکمیت وظیفه چارچوب‌گذاری در کلیات و همچنین نظارت بر داده‌ها و عملکرد را بر عهده داشته، و نماد اعتماد توسط بخش خصوصی صادر شود. این موضوع می‌تواند منجر به شکل‌گیری خدمات بهتر و متنوع‌تر با قابلیت فراگیری بیشتر در یک فضای رقابتی شود.

ب) ایجاد شناسنامه کسب و کار در G4B (جایگزین اینماد اجباری فعلی) با هدف ایجاد شفافیت حد اکثری

در حوزه احراز هویت پیشنهاد بخش خصوصی ایجاد شناسنامه کسب و کار به شرح زیر است:

۱. در زمان دریافت خدمات پرداخت، به درخواست سامانه جامع پذیرندگان شاپرک، شناسنامه کسب و کار مربوطه در G4B ایجاد می‌شود. اطلاعات کلی شناسنامه به صورت خودکار با استفاده از داده‌های GSB در شناسنامه درج خواهد شد. با توجه به حوزه فعالیت ذکر شده، لیست مجوزهای لازم طبق داده‌های پایگاه G4B در شناسنامه لیست شده و وضعیت کسب و کار در خصوص این مجوزها درج خواهد شد.
۲. با توجه به روال‌های دریافت درگاه پرداخت، احراز هویت ۳ بار در بانک، سامانه شاپرک و سامانه مالیاتی انجام شده است و نیاز به احراز مجددی وجود ندارد.

ج) نظام مجوزها، نظارت و کنترل

۱. ابتدا کسب و کار آزادانه و بدون پیش‌نیاز فعالیت می‌کند و پس از گذشتن از شاخص‌های تعریف شده‌ای مانند حجم گردش، حساسیت کالا یا خدمات و... به صورت خودکار از کسب و کار درخواست می‌شود تا اطلاعات تکمیلی کسب و کار خود را در شناسنامه درج کرده یا مجوزهای لازم را دریافت و ثبت کند. در صورت عدم دریافت مجوزها در بازه زمانی مشخص شده توسط G4B، بررسی خواهد شد که در فرایند صدور مجوز اختلال از جانب نهاد صادر کننده بوده یا کسب و کار و بر این اساس امکان عبور از سقف‌های تعیین شده وجود نخواهد داشت یا سایر اتفاقات کنترلی مشابه به این پیشنهاد.
 ۲. در خصوص کسب و کارهای پرریسکی که هنوز تنظیم‌گری برای آنها انجام نشده، نوع و شرح فعالیت توسط کسب و کار در شناسنامه درج می‌شود. همچنین پرریسک بودن حوزه [و عدم وجود مجوز] در شناسنامه قید خواهد شد تا ضمن آگاهی کاربران، مسوولیت ریسک استفاده، از طرف حاکمیت به خود ایشان واگذار شود. با وجود این فرآیند، حاکمیت به صورت خودکار لیست بروزی از حوزه‌های نوآورانه نیز در اختیار خواهد داشت.
 ۳. بر روی داده‌های خود اظهار شده توسط کسب و کارها به صورت دوره‌ای (از طریق برون‌سپاری به بخش خصوصی) نظارت می‌شود. و برای تخلقاتی که در حوزه‌ی KYC توسط شخص متصدی کسب و کار بانک، شرکت پرداخت یا هر سامانه احراز کننده دیگر اتفاق می‌افتد لازم است جریمه‌هایی در نظر گرفته شود.
 ۴. رسیدگی به شکایات مطابق با سیاست‌های کلان اتخاذ شده نیز می‌تواند توسط بخش خصوصی صورت پذیرد. و توقف فعالیت صرفاً با دستور قضایی انجام خواهد شد.
- این روش علیرغم مزایایی نظیر عدم وجود موانع شروع کسب و کار، سهل و شفاف بوده و حوزه اختیارات، مسوولیت‌ها و همچنین جایگاه قانونی نهادها با دقت بیشتری در آن لحاظ شده است.

شایان ذکر است فرآیندهای فوق به صورت کلی بیان شده و در خصوص جزئیات می‌بایست با تعامل فعال بخش خصوصی نهایی گردد.

پیوست سوم

نامه‌ی جناب آقای دکتر فاطمی امین به به رئیس محترم جمهور
و رئیس محترم مجلس و پاسخ انجمن به آن از نگاه قانون

جمهوری اسلامی ایران

وزارت صنعت، معدن و تجارت

وزیر

شماره: ۶۰/۲۲۰۸۰۲

تاریخ: ۱۴۰۰/۹/۱۵

پیوست:

حضرت آیت الله رئیسی

رئیس محترم جمهوری اسلامی ایران

جناب آقای دکتر محمدباقر قالیباف

رئیس محترم مجلس شورای اسلامی

سلام علیکم

احتراماً، به استحضار می‌رساند نماد اعتماد الکترونیکی (اینماد) مجوز فعالیت کسب و کارهای اینترنتی (از جهت رعایت الزامات قانون تجارت الکترونیکی) است که در راستای ساماندهی کسب و کارها در فضای مجازی، حمایت و توسعه فعالیت‌های قانونمند، جلوگیری از بروز تخلفات و جرائم و حفظ حقوق مصرف‌کننده، از سال ۱۳۹۵ به تصویب هیئت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب و کار (مرجع احصای مجوزهای کسب و کار) رسیده است.

در ماده ۱۰۳ آیین‌نامه اجرایی قانون مبارزه با پولشویی، داشتن مجوز نماد اعتماد الکترونیکی پیش‌نیاز ارائه ابزار پذیرش مجازی به سایت‌های اینترنتی شناخته شده است، همچنین در ماده ۱۱ قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان، بانک مرکزی موظف به ساماندهی دستگاه‌های کارتخوان بانکی و درگاه‌های پرداخت الکترونیکی براساس مجوز فعالیت و شماره اقتصادی بنگاه‌های اقتصادی شده است. در مورد درگاه‌های پرداخت اینترنتی، مراتب طی نامه شماره ۱۵۸۱/۲۱۰/ص مورخ ۱۴۰۰/۲/۲۱ سازمان امور مالیاتی کشور به عنوان متولی اجرای قانون مذکور به بانک مرکزی ابلاغ شده است.

منوط شدن ارائه درگاه پرداخت اینترنتی به داشتن اینماد، از اواخر سال ۱۳۹۸ در مورد شرکت‌های خدمات پرداخت (PSP) اجرایی شد و در مورد شرکت‌های پرداختیار، از اواخر سال گذشته در دستور کار بانک مرکزی قرار گرفت و بعد از برگزاری جلسات توجیهی متعدد با شرکت‌های پرداختیار و فعالان اقتصادی این حوزه، با پیگیری‌های مراجع نظارتی از مردادماه امسال توسط شرکت شاپرک ابلاغ و پس از دریافت نظریه معاونت حقوقی رئیس‌جمهور به شماره ۴۶۲۰۹/۸۶۰۰۵ مورخ ۱۴۰۰/۸/۱۰ مبنی بر شمول ماده ۱۰۳ مزبور بر شرکت‌های پرداختیار از آذرماه اجرایی شده است.

لازم به ذکر است فرایند اعطای اینماد از سال ۱۳۹۸ به صورت سیستمی و هوشمند درآمده و ضمن ساده‌سازی شرایط و کاهش مراحل، بررسی‌های کارشناسی حذف و تبدیل به نظارت‌های پسینی شده است که نتیجه آن کاهش زمان میانگین اعطای اینماد از چند روز به کمتر از یک روز (چند ساعت) و افزایش بیش از دو برابری اعطای اینماد در سال گذشته بوده است. همچنین به منظور تسهیل حداکثری برای کسب و کارهای خرد و خانگی، فرایند ساده‌شده نماد اعتماد الکترونیکی در قالب

جمهوری اسلامی ایران
وزارت صنعت، معدن و تجارت

وزیر

شماره: ۶۰ / ۲۲۰۸۰۲

تاریخ: ۱۴۰۰ / ۹ / ۱۵

پیوست:

«اینماد بدون ستاره» به عنوان مجوز اعلان محور (فقط با احراز هویت و دامنه) طراحی و پیاده‌سازی شده، به گونه‌ای که صرفاً با یک ثبت نام، امکان دریافت مجوز اینماد ظرف ۱۰ تا ۱۵ دقیقه فراهم شده است. به پیوست مستندات قانونی، فرآیندی و کارکردی اینماد تقدیم می‌شود.

سیدرضا فاطمی امین

رونوشت:

- جناب آقای اصغر جهانگیر، معاون محترم اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم قوه قضائیه جهت استحضار
- حضرت حجت الاسلام و المسلمین سید اسماعیل خطیب، وزیر محترم اطلاعات جهت استحضار
- جناب آقای دکتر سید احسان خاندوزی، وزیر محترم امور اقتصادی و دارایی جهت استحضار
- جناب آقای دکتر احمد وحیدی، وزیر محترم کشور جهت استحضار
- جناب آقای دکتر عیسی زارع پور، وزیر محترم ارتباطات و فناوری اطلاعات جهت استحضار
- جناب آقای دکتر علی صالح آبادی، رئیس کل محترم بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران جهت استحضار
- جناب آقای علی مؤیدی خرم آبادی، رئیس محترم ستاد مرکزی مبارزه با قاچاق کالا و ارز جهت استحضار
- جناب آقای دکتر علی رهبری، رئیس محترم مرکز توسعه تجارت الکترونیکی جهت اطلاع و پیگیری

جناب آقای دکتر رئیسی، رئیس محترم جمهوری اسلامی ایران

جناب آقای دکتر قالیباف، رئیس محترم مجلس شورای اسلامی

موضوع: مکاتبه شماره ۶۰/۲۲۰۸۰۲ مورخ ۱۴۰۰/۰۹/۱۵ وزیر محترم وزارت صنعت، معدن و تجارت (نماد اعتماد)

سلام علیکم

نظر به مکاتبه‌ی فوق‌الاشعار در خصوص تشریح مبانی قانونی صدور نماد اعتماد الکترونیکی (اینماد) به عنوان مجوز فعالیت کسب و کارهای اینترنتی و با اطمینان نظر بر این نکته که طی چند ماه اخیر، اتخاذ رویه مذکور در مکاتبه فوق‌الذکر از سوی وزارت صمت و ایضاً بانک مرکزی، موجب بروز چالش‌های جدی برای شرکت‌های فعال در حوزه پرداخت‌یاری، پذیرندگان آنها و ایضاً کسب و کارهای خرد و خانگی شده؛ بدین‌وسیله مراتب زیر را تقدیم می‌دارد:

الف) رویه‌ی وزارت صنعت، معدن و تجارت برخلاف رویکرد دولت در مقررات‌زدایی است

همانگونه که اشراف دارند رویکرد کلی دولت در حوزه حمایت از کسب و کارها، مبتنی بر مقررات‌زدایی است. یکی از جلوه‌های مهم مقررات‌زدایی، کاستن از فرآیندها و ابزارهای مبتنی بر بوروکراسی در صدور مجوزهاست. چندان که طبق بند ۲۲ از ماده ۱ «قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی»، پایگاه اطلاع‌رسانی مجوزهای کسب و کار (g4b.ir) به عنوان مرجع رسمی اعلام شرایط صدور یا تمدید مجوزهای کسب و کار تعیین شده است.

بر همین مبنا، فلسفه‌ی پیش‌بینی «هیأت مقررات‌زدایی و تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار» در ماده ۷ قانون اخیرالذکر، در راستای سیاست کلی مقررات‌زدایی است. بدین معنا که تمام پروانه‌ها، مستندات و مجوزهای مربوط در پایگاه اطلاع‌رسانی مجوزهای کسب و کار، احصا و تجمیع شود تا متعاقباً، هیأت در راستای وظیفه‌ی قانونی خود چنانچه مجوزهایی را غیرضروری تشخیص داد، حسب مورد در صورتی که آیین‌نامه است نسبت به لغو و اگر قانون است، نسخ یا اصلاح آن را از مجلس شورای اسلامی تقاضا کند.

حال آنکه، علی‌رغم اتخاذ رویکرد مقررات‌زدایی هم در بدنه دولت و هم در قوانین جاری مملکتی، وزارت صنعت، معدن و تجارت در عمل با تفسیر و استنباطی که از مقررات دارد، صدور اینماد را منوط به اخذ پروانه کسب و کار می‌کند؛ یعنی پروانه‌ای که از سوی همین وزارتخانه صادر می‌شود. با اتخاذ چنین رویکردی، در عمل وزارت صمت برای صدور اینماد، متقاضیان را مکلف به بارگذاری پروانه کسب و کار می‌کند حال آنکه، در پایگاه اطلاع‌رسانی مجوزهای کسب و کار، مرجع استعلام‌کننده در این زمینه خود وزارت صمت است. در حالی که اولاً، مشخص نیست بر مبنای کدام قانون، شرط لازم صدور اینماد، اخذ پروانه‌ی کسب و کار است؟ ثانیاً، دامنه‌ی شمول «قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی» صرفاً ناظر به اشخاص حقوق خصوصی نیست و برای نهادهای دولتی هم ایجاد تکلیف می‌کند. لذا، در شرایطی که پایگاه اطلاع‌رسانی مجوزهای کسب و کار، مرجع اصلی استعلام مجوزهای ضروری است، در عمل وزارت صمت برخلاف رویکرد قوانین بالادستی، به قائم مقامی از پایگاه اطلاع‌رسانی مجوزهای کسب و کار، خود را تبدیل به مرجع استعلام پروانه‌ی کسب کرده است.

به علاوه، در مکاتبه‌ی وزارت صمت بر «اینماد بی‌ستاره» به عنوان مجوز اعلان‌محور بدون بارگذاری پروانه کسب تأکید شده، بدون اینکه توضیحی در خصوص شرایط اعطای آن ارائه شود. توضیح آنکه، اعطای «اینماد بی‌ستاره» منوط به ۵۰ تراکنش در ماه و در مجموع ۵۰ میلیون تومان تراکنش ماهیانه است. منصرف از اینکه، سقف عددی تعیین‌شده با واقعیت‌های بازار و سیاست پشتیبانی از کسب و کارهای نوپا هیچ سنخیتی ندارد، مغایر با اصل «تسهیل رقابت و منع انحصار» مندرج در قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی است. چه اینکه، وفق ماده ۴۳ قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی، تمامی اشخاص حقیقی و حقوقی بخش‌های عمومی، دولتی، تعاونی و خصوصی مشمول و موظف به رعایت مقررات فصل نهم، ناظر بر «تسهیل رقابت و منع انحصار» هستند.

توضیح آنکه، از آنجایی که ماده‌ی مذکور به صورت کلی و علی‌الاطلاق تنظیم شده، کلیه‌ی سازمان‌های عمومی و دولتی، حتی در مقام اعمال حاکمیت موظف به رعایت مفاد فصل نهم در خصوص تسهیل رقابت و منع انحصار هستند. بنابراین، نهادهای عمومی و دولتی، حتی در مقام اعمال حاکمیت، نمی‌توانند اقدامی تقنینی و یا اجرایی را معمول نمایند که موجبات تخصیص فصل مذکور یا تفسیر قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی، براساس تحدیدات سایر قوانین و آیین‌نامه‌ها باشد. حال آنکه، پیش‌بینی «اینماد بی‌ستاره»، از یک‌سو مغایر با حقوق ضدرقابت مندرج در قانون اخیرالذکر است و از دیگر سو، حکایت از ناکارآمدی فرآیند فعلی صدور مجوز اینماد دارد. چه اینکه، اگر فرآیند اعطای اینماد کاملاً بر اساس قوانین، مقررات و واقعیت‌های موجود بود، لزومی به پیش‌بینی استثناء سقف تراکنش ماهیانه وجود نداشت و در هر حال تمام کسب و کارها باید تحت شمول ضوابط مقرر قرار می‌گرفتند. طبعاً قابل پیش‌بینی است که طی سال‌های آتی، لزوم حمایت از کسب و کارهای نوپا و واقعیت‌های موجود در بازار، رویکرد سلبی و محدود وزارت صمت در صدور اینماد را از میان خواهد برد (چندان که پیش‌بینی اینماد بی‌ستاره گواه آن است) اما مسأله اساسی آن است که تا آن زمان، در پیش گرفتن رویکرد فعلی، ثمری جز نابودی خیل عظیمی از کسب و کارها را در پی نخواهد داشت.

ب) عملکرد نامتناسب وزارت صمت نسبت به درج اینماد در آیین‌نامه قانون مبارزه با پولشویی

آنچه هم‌اینک تبدیل به یک چالش مهم برای فعالین کسب و کارهای نوآور شده، ناشی از عملکرد نادرست وزارت صمت نسبت به درج لزوم اخذ اینماد در «بند ۱ از ماده ۱۰۳ آیین‌نامه اجرایی ماده (۱۴) الحاقی قانون مبارزه با پولشویی مصوب ۱۳۹۷/۰۷/۲۲ هیئت وزیران» است. در زمان تدوین آیین‌نامه به اصرار وزارت صمت، اینماد به عنوان ابزار مبارزه با پولشویی تعیین می‌شود. در حالی که اساساً اینماد ارتباطی با آیین‌نامه مذکور نداشته و تأثیری هم در مبارزه با پولشویی ندارد.

مضافاً، الزام اشخاص به اخذ اینماد به استناد آیین‌نامه قانون مبارزه با پولشویی به مصلحت هم نیست. چه اینکه، دستاورد قانون مبارزه با پولشویی، تحمیل وظیفه به افراد جامعه است تا بدین‌وسیله از انجام معاملات مشکوک جلوگیری شود. در حالی که، به استناد آیین‌نامه قانون مبارزه با پولشویی، الزام اشخاص به اخذ اینماد، این برداشت را به دنبال دارد که کلیه عملیات پرداخت، نزد اشخاص دارای اینماد، به منزله پرداخت مشکوک نیست. در حالی که، ممکن است حتی بعد از اعطای اینماد در چهارچوب ضابطه‌ی مقرر در حرف (چ) ماده ۱ قانون مبارزه با پولشویی، پرداخت‌های مشکوک هم‌چنان برقرار باشد. لذاست که اعطای اینماد، انتظار و برداشت کاذبی را برای عموم جامعه فراهم می‌کند که اگر معامله‌ی مشکوکی واقع شد و افراد

مال خود را از دست دادند، وزارت صمت و بانک مرکزی پاسخگو خواهد بود. حال آنکه، چنین امری، جایگاه بانک مرکزی را از مطالبه‌گری به پاسخگویی تغییر می‌دهد.

ج) پیش‌بینی اخذ اینماد در آیین‌نامه مبارزه با پولشویی تکلیف ناممکنی بر مشتریان شرکت‌های پرداخت‌یار تحمیل می‌کند.

منصرف از اینکه، در خصوص صلاحیت مرکز توسعه تجارت الکترونیک در صدور مجوز از حیث قوانین و مقررات جاری، تردید جدی وجود دارد (که متعاقباً بدان اشاره خواهد شد)، توضیحاً معروض می‌دارد که مرکز به عنوان زیرمجموعه‌ی وزارت صمت با بسط صلاحیت خود، کاربران را ملزم به ارائه «مجوز کسب و کار» می‌کند که در مقام اجرا، ارائه آن برای بسیاری از مراجعین امکان‌پذیر نیست.

توضیح آنکه، در عمل (به استثنای اصناف) سایر اشخاصی که فاقد صنف مشخصی هستند، امکان دریافت اینماد را ندارند. چه اینکه، شرکت‌های پرداخت‌یار حدود یک میلیون (۱.۰۰۰.۰۰۰) پذیرنده دارند و قریب به هفتاد (۷۰) درصد از پذیرندگان مذکور، صاحبان مشاغل خرد و خانگی، و حدود ده (۱۰) الی پانزده (۱۵) درصد نیز کسب و کارهای نوآورانه هستند. حال آنکه، بخش عمده‌ای از مشاغل خرد و خانگی مشمول حمایت‌ها و عناوین صنفی نیستند و طبق رویه‌ی وزارت صمت، در مطالبه‌ی جواز فعالیت صنفی و یا دولتی جهت صدور اینماد، از حق اشتغال محروم خواهند شد.

به علاوه، مطابق بند ۲۲ از ماده ۱ «قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی» پایگاه اطلاع‌رسانی مجوزهای کسب و کار (g4b.ir) به عنوان تنها مرجع رسمی اعلام شرایط صدور یا تمدید مجوزهای کسب و کار تعیین شده است. در سامانه‌ی مذکور در توجیه «مبانی قانونی موکول بودن فعالیت به اخذ مجوز» به مقرره‌های زیر تصریح شده است:

۱- بند ۱۱ ماده ۳ اساسنامه مرکز توسعه تجارت الکترونیکی:

نه در مقرر فوق و نه حتی در قانون مبنای تشکیل مرکز توسعه تجارت الکترونیکی (ماده ۸۰ قانون تجارت الکترونیکی مصوب ۱۳۸۲) تصریحی در خصوص اعطای صلاحیت صدور مجوز وجود ندارد.

۲- بند ۱۰ ماده ۱ آیین‌نامه تبصره ماده ۸۷ قانون نظام صنفی:

اعطای اینماد صرفاً اختصاص به اشخاصی دارد که خواهان فعالیت ذیل صنف مشخصی هستند. آن‌چنان که در پایگاه مجوزهای کسب و کار، استعلام «پروانه کسب»، شرط مقدم صدور اینماد محسوب شده است. به عبارتی، در مقام عمل اشخاص فاقد پروانه کسب، امکان دریافت اینماد را نخواهند داشت.

۳- بند ۱ ماده ۱۰۳ آیین‌نامه اجرایی ماده ۱۴ الحاقی قانون مبارزه با پولشویی:

۳-۱- حتی اگر اعطای اینماد از نظر حقوقی با هیچ چالشی مواجه نباشد، با امعان نظر به قانون تجارت الکترونیکی، لزوم تعریف مجوزی تحت عنوان اینماد صرفاً جهت حمایت از حقوق مصرف‌کنندگان بوده و نه آنکه معیاری برای مبارزه با پولشویی باشد.

۲-۳- در ماده ۷ قانون مبارزه با پولشویی، مشخصاً وظایف اشخاص و نهادهای مواد ۵ و ۶ در امر مبارزه با پولشویی تعیین شده؛ از این رو، آیین‌نامه اجرایی قانون نمی‌تواند ضابطه‌ای مازاد، مبنی بر الزام برای اخذ مجوز، تعیین کند.

۳-۳- شرکت‌های پرداخت‌یار بر اساس بند ۶ از ماده ۷ «الزامات، ضوابط و فرآیند اجرایی فعالیت پرداخت‌یاران و پذیرندگان پشتیبانی‌شده در نظام پرداخت کشور ابلاغی مورخ ۱۳۹۷/۰۵/۲۷ بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران»، مکلف به انجام تدابیر لازم برای پولشویی هستند. لذا، مبارزه با پولشویی برای شرکت‌های پرداخت‌یار تحصیل حاصل است و لزوم اخذ اینماد برای کاربران این شرکت‌ها با توضیحات پیشگفته امکان اجرای آن ناممکن است.

ج) تبدیل شدن نماد اختیاری اعتماد به رگولاتور کلیه کسب و کارهای فضای مجازی یا پنجره واحد مجوزها، در صلاحیت وزارت صمت نیست و در صورت لزوم نیز نیازمند قانون در سطح مجلس شورای اسلامی است.

فارغ از غیرقانونی بودن این اقدام و غیرموثر بودن آن، مهم‌ترین دغدغه و نگرانی آن است که چهارچوب ماهوی و شکلی نظارت و کنترل نهاد متولی "اینماد" نه تنها مشخص نیست، بلکه به تصویب مجلس شورای اسلامی نیز نرسیده است که امکان تغییر رویه و اتخاذ تصمیمات آنی و بعضاً خلاف دیگر قوانین و مقررات در آینده را به راحتی فراهم خواهد آورد. همین مساله باعث خواهد شد حتی محدودیت‌هایی که به سبب موازین شرعی و یا قانون اساسی و یا سیاست‌های کلی، حتی مجلس شورای اسلامی نیز توان تقنین آن را ندارد، در این مرکز امکان‌پذیر شود. قابل توجه است که اتخاذ تصمیم ناگهانی اخیر مبنی بر تغییر تعرفه خدمات (که صلاحیت تعیین آن محل تامل است) و ایجاد «اینماد بدون ستاره» که محدود کننده یک کسب‌وکار به سقف روزانه یک و نیم میلیون تومان، نمونه‌ای از عدم وجود چهارچوب مشخص تنظیم‌گری حاکم بر این مرکز است که قانوناً تعیین این چهارچوب در صلاحیت مجلس شورای اسلامی است.

همچنین شایان ذکر است در فرمان مقام معظم رهبری مبنی بر تشکیل شورای عالی فضای مجازی قید شده است: "اقتضا می‌کند که نقطه‌ی قانونی متمرکزی برای سیاستگذاری، تصمیم‌گیری و هماهنگی بوجود آید" و در مورخ ۲۵ شهریور ماه سال ۹۱ در بند دوم مصوبه شورای عالی فضای مجازی در خصوص وظایف و اختیارات مرکز ملی فضای مجازی و کمیسیون عالی تنظیم مقررات کشور نیز اینگونه قید شده است: "۲- سیاستگذاری، هماهنگی و تصویب ضوابط کلی صدور مجوز فعالیت و بهره‌برداری در چارچوب مصوبات شورای عالی برای ارائه هر گونه فعالیت در فضای مجازی" بنا بر این در صورتی که نهادی نیز متصدی تنظیم‌گری در فضای مجازی باشد، به دلیل متاخر بودن این فرمان و همچنین جایگاه عالی شورا طبیعتاً شورای عالی فضای مجازی خواهد بود که صراحتاً نیز در فرمان رهبری نیز امر به تمرکز قید شده است.

علیهذا، با عنایت به توضیحات معنونه اینجانبان به عنوان امضاکنندگان ذیل مکاتبه‌ی حاضر به عنوان نمایندگان زیست بوم نوآوری کشور، ضمن ابراز مخالفت جدی با رویه‌ی در پیش‌گرفته شده و تأکید بر این مطلب که عدم جلوگیری از فرآیند اتخاذی وزارت صمت جز آنکه مانعی اساسی بر اشتغال‌زایی و از میان بردن مشاغل و کسب‌وکارهای خرد ایجاد کند، نتیجه‌ی دیگری در پی نخواهد داشت، به علاوه اینکه، این امر آشکاراً مغایر با فرمایشات مقام معظم رهبری در خصوص حمایت از کسب‌وکارهای داخلی، آن هم در سال «تولید، پشتیبانی‌ها و مانع‌زدایی‌ها» است؛ لذا، از محضر مبارک رئیس جمهور محترم که همواره بر لزوم حمایت از کسب و

کارها و اشتغال‌زایی تأکید داشته‌اند، خواهشمند است با توجه به توضیحات پیشگفته دستورات لازم به منظور جلوگیری از ادامه روند در پیش گرفته شده را مبذول فرمایند.

پیشاپیش از حسن نظر و دستور مساعدی که می‌فرمایند کمال امتنان را دارد.

مصطفی نقی پورفر
دبیر انجمن صنفی فناوری‌های نوین مالی

محمد مهدی شریعتمدار
رئیس انجمن صنفی فناوری‌های نوین مالی

رونوشت

- جناب آقای اصغر جهانگیر، معاون محترم اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم قوه قضائیه
- حجه الاسلام و المسلمین سید اسماعیل خطیب، وزیر محترم اطلاعات جهت استحضار
- جناب آقای سید احسان خاندوزی، وزیر محترم اقتصاد و امور دارایی جهت استحضار و مساعدت
- جناب آقای دکتر احمد وحیدی، وزیر محترم کشور جهت استحضار
- جناب آقای دکتر فاطمی امین، وزیر محترم صنعت، معدن، تجارت جهت استحضار و مساعدت
- جناب آقای عیسی زارع پور، وزیر محترم ارتباطات و فناوری اطلاعات جهت استحضار و مساعدت
- جناب آقای دکتر ستاری، معاون محترم علمی و فناوری ریاست جمهوری جهت استحضار مساعدت
- جناب آقای صالح آبادی، رئیس کل محترم بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران جهت استحضار و مساعدت
- جناب آقای علی موئیدی خرم آبادی، رئیس محترم ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز جهت استحضار

پیوست چهارم

گزارش آثار عملیاتی اجباری شدن اینماد و تبدیل شدن آن به مجوز برای تمام کسب و کارهای اینترنتی

اجباری شدن اینماد و پیشنیاز شدن آن برای شروع هر نوع فعالیت در فضای مجازی و توقف دریافت خدمات پرداخت به کسب اینماد به مفهوم تبدیل شدن نماد اعتماد الکترونیک به یک مجوز اجباری یا رگولاتور بخشی و پنجره واحد مجوز های فضای مجازی به صورت موازی با G4B است. این امر برای هر نوع کسب و کار اعم از خرد و کلان و نوآورانه یا عادی خواهد بود. بعلاوه در این اقدام در بسیاری از حوزه ها مانند گردشگری، فناوری های مالی، خدمات بهداشتی، آموزشی و یا خدمات نوآورانه ای که قبلا توسط یک نهاد رسمیت بخشی نشده باشند، منجر به این خواهد شد که کسب و کار علاوه بر اینماد ملزم به دریافت مجوز از یک نهاد دیگر نیز خواهد بود. این امر عملا در اکثر موارد به دلیل تازه بودن موضوع امکان پذیر نمی باشد و در موضوعات پیشین نیز به این دلیل که نظام مجوز دهی اختلالات اساسی دارد برای شروع فعالیت مانعی اساسی است و حتی در موارد ممکن نیز دو گام را به شروع هر کسب و کار، با هر ابعاد و موضوعی اضافه می نماید.

آثار عملیاتی اجباری شدن اینماد و تبدیل شدن آن به مجوز برای تمام کسب‌وکارهای اینترنتی

۱. افت جدی شاخص سهولت در ایجاد کسب‌وکار

با اجباری شدن نماد اعتماد الکترونیک هر کسب‌وکار اینترنتی برای دریافت خدمات پرداخت مجبور خواهد بود ابتدا شرکتی را ثبت یا مجوز لازم را کسب نموده و سپس اینماد دریافت نماید تا بتواند فعالیت خود را آغاز کند. این امر حداقل دو مرحله بسیار زمانبر را برای شروع فعالیت هر کسب و کار کوچک اضافه نموده و آزمودن یک ایده را توسط گروه‌های جوان یا کسب و کارهای خانگی بسیار دشوار تر از وضعیت کنونی می‌سازد.

۲. عدم امکان خلق ایده‌های نو

در هیچ یک از کشورهای پیشرفته، ایده‌های تازه به صورت پیشینی توسط سازمان‌های متصدی قانونگذاری نمی‌شوند، چون اساساً این امر غیر ممکن است. لذا اجباری بودن اینماد برای آغاز فعالیت یک کسب و کار آنلاین و متعاقباً نیاز به کسب مجوز از نهادهای ذیربط به دلیل عدم وجود قانون در موضوعات جدید عملاً غیر ممکن بوده یا سالها به طول خواهد انجامید. این امر موجب عدم امکان خلق ایده‌های تازه و در نهایت نارضایتی نخبگان و جوانان فعال خواهد شد.

۳. اختلال در کسب و کارهای خرد و خانگی و نارضایتی بیش از یک میلیون کسب و کار

کسب‌وکارهای خرد و خانگی عملاً امکان دریافت مجوز، ثبت شرکت و یا حتی دریافت اینماد شخصی را ندارند ولی در حال حاضر بخش قابل توجهی از اشتغال کشور را تامین نموده و بخشی از نیازهای عمومی را برطرف می‌نمایند.

۴. ریسک رواج استفاده از سایر ارزها و عدم شفافیت مالی و مالیاتی بعلاوه ضعیف شدن ریال

عدم امکان یا افزایش سختی دریافت خدمات مالی ریالی به دلیل اجباری شدن نماد اعتماد برای کسب‌وکارهایی که هنوز مجوز تعریف شده‌ای ندارند باعث خواهد شد رفع این نیازها توسط سایر ارزها یا روش‌های غیر رسمی انجام شده و از قدرت ریال کاسته شده مالیات نیز پرداخت نشود.

۵. از دست دادن منابع انسانی کارآفرین و نوآور به دلیل بسته شدن فضای کسب و کار

سختی ایجاد کسب و کار و عدم امکان راه اندازی کسب و کارهای نوآورانه با توجه به سهولت فضای کسب‌وکار و ایجاد مزایای گسترده برای نخبگان در کشورهای مجاور و یا کشورهای پیشرفته عملاً موجب مهاجرت نیروهای باقی مانده خواهد شد.

پیوست پنجم

گزارش کارشناسی قانونی

مغایرت‌های الزامی شدن نماد اعتماد الکترونیک

و تبدیل شدن آن به مجوز با قانون اساسی و سایر دستورالعمل‌های اجرایی

بررسی بندهای:

۱. مغایرت بند ۱ ماده ۱۰۳ آیین‌نامه اجرایی ماده ۱۴ الحاقی قانون مبارزه با پولشویی، مصوب ۱۳۹۸/۰۷/۲۱ هیئت وزیران با مفاد قانون اساسی و سایر قوانین بالادستی
۲. مغایرت بخشی از بند ۲ ماده ۱۰۳ آیین‌نامه اجرایی ماده ۱۴ الحاقی قانون مبارزه با پولشویی، مصوب ۱۳۹۸/۰۷/۲۱ هیئت وزیران در ارجاع به نماد اعتماد الکترونیکی با مفاد قانون اساسی و سایر قوانین بالادستی
۳. مغایرت بخشی از تبصره ۴ ماده ۱۰۶ آیین‌نامه اجرایی ماده ۱۴ الحاقی قانون مبارزه با پولشویی، مصوب ۱۳۹۸/۰۷/۲۱ هیئت وزیران در ارجاع به نماد اعتماد الکترونیکی با مفاد قانون اساسی و سایر قوانین بالادستی

بدین وسیله، پیرو نامه ارسالی، گزارش مغایرت‌های الزامی شدن نماد اعتماد الکترونیک و تبدیل شدن آن به مجوز با قانون اساسی و دستورالعمل‌های اجرایی مراتب زیر را به عرض می‌رساند:

اداره نظام‌های پرداخت بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، در تاریخ ۳۱ تیر ۱۴۰۰ طی مکاتبه شماره ۰۰/۱۰۸۹۰۳/۰۰ و با صدور حکمی مولوی، خطاب به مدیرعامل شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک)، شرکت‌های پرداخت‌یار را مکلف نمود تا از تخصیص درگاه‌های اینترنتی به مشتریان (پذیرندگان) جدید خود که فاقد نماد اعتماد الکترونیکی (اینماد) هستند، پرهیز نماید. از این‌روی، کلیه مشتریان (پذیرندگان) شرکت‌های پرداخت‌یار، به صورت عام استغراقی مستقلاً شامل این حکم شده و لذا، اعطای درگاه پرداخت از سوی شرکت‌های پرداخت‌یار به مشتریان (پذیرندگان)، مشروط به طی فرآیند دریافت نماد اعتماد الکترونیکی (اینماد) از طریق مرکز توسعه تجارت الکترونیکی وزارت صنعت، معدن و تجارت شده است. آن‌چنان که فراز پایانی مکاتبه‌ی فوق‌الذکر بیان داشته، در آینده، مشتریان (پذیرندگان) سابق (قدیمی) شرکت‌های پرداخت‌یار نیز الزاماً باید نسبت به اخذ نماد اعتماد الکترونیکی (اینماد) اقدام کنند.

«مکاتبه شماره ۰۰/۱۰۸۹۰۳ مورخ ۱۴۰۰/۰۴/۱۳ اداره نظام‌های پرداخت بانک مرکزی، خطاب به مدیرعامل شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک):
با سلام، با توجه به نامه شماره ۱/۱۵۱۲۸۲ مورخ ۱۳۹۹/۱۲/۲۸ رئیس محترم مرکز توسعه تجارت الکترونیکی و مباحث مطرح شده در جلسه مورخ ۱۴۰۰/۰۱/۲۵ با نمایندگان شرکت‌های پرداخت‌یار و پیشنهادات مطرح شده، ضروری است الزام اینماد جهت ثبت درگاه‌های اینترنتی برای مشتریان جدید به شرکت‌های پرداخت‌یاری ابلاغ و برنامه زمانبندی جهت استفاده مشتریان قدیمی از این الزام به این بانک ارائه گردد.
همچنین ضروری است براساس تصمیمات اتخاذ شده در جلسات مشترک با نمایندگان شرکت‌های پرداخت‌یاری، زمان منطقی جهت بروزرسانی سوابق مشتریان قدیمی و جدید در دستور کار آن شرکت قرار گرفته و رونوشتی از بخشنامه ابلاغی در اختیار این اداره قرار گیرد.»

آن‌چنان که از جلسات برگزار شده نمایندگان شرکت‌های پرداخت‌یار با مسئولان بانک مرکزی و ایضاً اظهارنظر اداره بررسی‌های حقوقی بانک مرکزی (طی مکاتبه شماره ۰۰/۵۳۴۲۸ مورخ ۱۴۰۰/۰۲/۲۶) برمی‌آید، مبنا و مستند الزام مشتریان (پذیرندگان) شرکت‌های پرداخت‌یار به دریافت نماد اعتماد الکترونیکی (اینماد)، «بند ۱ از ماده ۱۰۳ آیین‌نامه اجرایی ماده (۱۴) الحاقی قانون مبارزه با پولشویی مصوب ۱۳۹۷/۰۷/۲۲ هیئت وزیران» اعلام شده است. حال آنکه، مستند حکمی مکاتبه‌ی اداره نظام‌های پرداخت بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، آشکارا با قانون اساسی و قوانین عادی در تعارض است.

نظر به اینکه، ارجاعات صورت گرفته به نماد اعتماد الکترونیکی (اینماد) در بندهای ۱ و ۲ ماده ۱۰۳ آیین‌نامه اجرایی ماده ۱۴ الحاقی قانون مبارزه با پولشویی، مصوب ۱۳۹۸/۰۷/۲۱ هیئت وزیران و تبصره ۴ ماده ۱۰۶ بر خلاف قوانین موجود حق و عدول از قانون مبنا (قانون مبارزه با پولشویی) بوده و اخذ مجوز نماد اعتماد الکترونیکی (اینماد) ضابطه‌ی مبارزه با پولشویی نیست؛

و نظر به اینکه، مکاتبه شماره ۰۰/۱۰۸۹۰۳ مورخ ۱۴۰۰/۰۴/۱۳ اداره نظام‌های پرداخت بانک مرکزی، مستنداً به «بند ۱ از ماده ۱۰۳ آیین‌نامه اجرایی ماده (۱۴) الحاقی قانون مبارزه با پولشویی مصوب ۱۳۹۷/۰۷/۲۲ هیئت وزیران» صادر شده و اجرای مکاتبه‌ی

فوق‌الاشعار، موجب تحمیل ضرر و زیان عمده به شرکت‌های پرداخت‌یار و تحمیل تکالیف مالایطال بر پاره‌ای از کسب و کارها (به شرح مندرج در بند «ز») خواهد شد؛

حال، با عنایت به بندهای (پ) و (ت) ماده ۸۰ «قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب ۱۳۹۰» مستندات مغایرت و دلایل به شرح زیر تقدیم می‌گردد.

الف) اخذ نماد اعتماد الکترونیکی (اینماد) ضابطه‌ی مبارزه با پولشویی و کشف معاملات مشکوک نیست.

ماده ۱۴ قانون مبارزه با پولشویی مصوب ۱۳۸۶ با آخرین اصلاحات و الحاقات مقرر داشته:

«آیین‌نامه اجرایی این قانون ظرف مدت سه ماه از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون توسط شورا / شورای عالی مقابله و پیشگیری از جرائم پولشویی و تأمین مالی تروریسم / تهیه می‌شود و پس از تأیید رئیس قوه قضائیه به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.»

در همین راستا، برابر بند ۱ از ماده ۱۰۳ آیین‌نامه اجرایی ماده (۱۴) الحاقی قانون مبارزه با پولشویی مصوب ۱۳۹۷/۰۷/۲۲ هیئت وزیران:

«ارائه‌دهندگان خدمات پرداخت مکلفند پیش از ارائه هر گونه ابزار پذیرش مجازی، ضمن انجام شناسایی معمول ارباب رجوع، اطلاعات زیر را نیز از پذیرنده دریافت و پس از استعلام از مراجع ذی‌ربط، در رخ‌نمای (پروفایل) ارباب رجوع ثبت کنند:

۱- اطلاعات مجوز نماد اعتماد الکترونیکی پذیرنده و یا پروانه کسب موضوع ماده (۸۷) قانون نظام صنفی کشور - مصوب ۱۳۸۲ - و اصلاحات بعدی آن.»

لذا، با امعان نظر به مصوبات فوق‌الذکر، محرز است که آیین‌نامه اجرایی، الزاماً باید در چهارچوب ضوابط مقرر در قانون باشد و هر گونه تفسیر و تأویل قانون نیز با در نظر داشتن همین امر صورت پذیرد. بنابراین، آیین‌نامه نمی‌تواند در مقام وضع مقرراتی باشد که قواعد موجد حق را تضییق و محدود کند. به عبارت دیگر، در سلسله مراتب شکلی قواعد حقوقی که اهمیت قاعده را با در نظر داشتن دستگاه واضع آن می‌سنجد، آیین‌نامه‌ی مصوب هیئت وزیران، مادون قوانین مصوب مجلس است و لاجرم محتوای قواعد فروتر (آیین‌نامه) الزاماً باید محتوای قواعد برتر (قانون عادی) را مراعات کند. چندان که این امر از ذیل اصل ۱۳۸ قانون اساسی نیز قابل استنباط است. با همین مبناست که از یک‌سو، اصل ۱۷۰ قانون اساسی قضات دادگاه‌ها را از اجرای آیین‌نامه‌های دولت که مخالف قوانین و مقررات اسلامی یا خارج از حدود اختیارات قوه مجریه است منع کرده؛ و از سوی دیگر، اصل ۱۷۰ قانون اساسی، امکان تقاضای ابطال این گونه آیین‌نامه‌ها را از دیوان عدالت اداری برای عموم جامعه ایجاد کرده است.

از این‌روی، اولاً و بالذات قانون مبارزه با پولشویی هدفی جز ایجاد مانع و وضع مقررات آمرانه برای پیشگیری و اعمال مجازات برای مرتکبین ندارد؛ لذا، ثانیاً و بالعرض، آیین‌نامه قانون اخیرالذکر نیز باید در همین راستا نسبت به وضع مقررات اقدام کند. بر همین اساس، توسعه مفاد قانون، طبق آیین‌نامه به نحوی که مفهوم پولشویی و الزامات اشخاص در مبارزه با آن را توسعه دهد با روح حاکم بر قانون مبنا (قانون مبارزه با پولشویی) مخالفت دارد. چه اینکه، مخالف نبودن آیین‌نامه با روح قانون مبنا، در اصل ۱۳۸ قانون اساسی نیز مورد توجه واقع شده است. قسمت دوم بند اول اصل ۱۳۸ قانون اساسی مقرر می‌دارد: «هر یک از وزیران نیز در حدود وظایف خویش و مصوبات هیئت وزیران، حق وضع آیین‌نامه و صدور بخشنامه را دارد، ولی مفاد این مقررات نباید با متن و روح قوانین مخالف باشد.» با توجه به مشروح مذاکرات مجلس بررسی نهایی قانون اساسی، قید پایانی قسمت دوم بند اول اصل ۱۳۸

قانون اساسی یعنی عبارت «ولی مفاد این مقررات نباید با متن و روح قوانین مخالف باشد» قسمت اول بند اول اصل ۱۳۸ قانون اساسی را نیز شامل می‌شود و لذا مصوبات هیئت وزیران نیز نباید با متن و روح قوانین مخالف باشد.

شایان ذکر است که بر اساس ماده ۲ قانون مبارزه با پولشویی مصوب ۱۳۸۶، پولشویی یک «جرم تبعی» و ناشی از وقوع یک «جرم منشأ» است. به بیان دیگر، پولشویی مجموع عملیاتی است که بر روی اموال نامشروع ناشی از جرم (مانند: سرقت، قاچاق، کلاهبرداری و...) صورت می‌پذیرد تا بدین نحو، عواید حاصل از رفتارهای مجرمانه، ظاهراً مشروع و قانونی جلوه داده شود و منشأ غیرقانونی و نامشروع آن مکتوم باقی بماند. با این اوصاف، اشخاص حقوقی و حقیقی موضوع مواد ۵ و ۶ قانون مبارزه با پولشویی، صرفاً موظف به جلوگیری از وقوع معاملات مشکوک (موضوع حرف چ از ماده ۱ قانون مبارزه با پولشویی) در محدوده‌ی قانون هستند.

با در نظر داشتن حرف (چ) ماده ۱ قانون مبارزه با پولشویی که به تعریف معاملات و عملیات مشکوک اختصاص یافته، این گونه می‌توان بیان داشت که معیارهای ارائه شده در تعریف معامله‌ی مشکوک در بندهای ۱، ۲ و ۳ از حرف (چ) ماده ۱ قانون مبارزه با پولشویی، معیارهای شخصی بوده، و صرفاً معیار مندرج در بند ۴، معیاری نوعی است. بنابراین، قانونگذار در قانون مبارزه با پولشویی معیارها و ضوابط شناسایی معاملات مشکوک را احصا کرده و آیین‌نامه، خارج از حدود مقرر در قانون نمی‌تواند نسبت به وضع قاعده‌ی جدید و توسعه‌ی تعریف و یا وضع معیارهای نوعی جدید برای معاملات مشکوک، اقدام کند. حال آنکه، برخلاف ضوابط مقرر در متن قانون مبارزه با پولشویی جهت شناسایی معاملات مشکوک، برخی ضوابط مندرج در ماده ۱۰۳ آیین‌نامه اجرایی ماده (۱۴) الحاقی قانون مبارزه با پولشویی مصوب ۱۳۹۷/۰۷/۲۲ هیئت وزیران (مشخصاً بندهای ۱ و ۵) منجر به توسعه مفهوم معاملات مشکوک شده است.

«ماده ۱۰۳ - ارائه‌دهندگان خدمات پرداخت مکلفند پیش از ارائه هرگونه ابزار پذیرش مجازی، ضمن انجام شناسایی معمول ارباب رجوع، اطلاعات زیر را نیز از پذیرنده دریافت و پس از استعلام از مراجع ذی‌ربط، در رخ‌نمای (پروفایل) ارباب رجوع ثبت کنند:

۱ - اطلاعات مجوز نماد اعتماد الکترونیکی پذیرنده و یا پروانه کسب موضوع ماده (۸۷) قانون نظام صنفی کشور - مصوب ۱۳۸۲ - و اصلاحات بعدی آن؛

...

۵ - سایر اطلاعات به درخواست بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.»

مع‌الوصف، منصرف از اینکه اخذ نماد اعتماد الکترونیکی (اینماد)، مستند قانونی الزام‌آوری در دیگر حوزه‌های فعالیت‌های تجاری داشته باشد یا خیر؛ عدم دریافت نماد اعتماد الکترونیکی (اینماد)، معاملات مشتریان شرکت‌های پرداخت‌یار را به معامله‌ی مشکوک در حدود تعریف حرف (چ) از ماده (۱) قانون مبارزه با پولشویی، بدل نمی‌کند. این امر منصرف از آن است که عدم اخذ نماد مذکور، در مواردی برای طیف گسترده‌ای از مشتریان (مشخصاً در نتیجه‌ی ایجاد دور باطل توسط وزارت صمت، در اخذ مجوزهای صنف - چندان که در ذیل بند «د» شکواییه حاضر تشریح شده-) عملاً غیرممکن است. مضاف بر این، باید در نظر داشت منصرف از اینکه اعطای نماد اعتماد الکترونیکی (اینماد) با هیچ شبهه حقوقی مواجه نباشد، لزوم اخذ مجوز مذکور صرفاً در راستای حمایت از مصرف‌کنندگان بوده و نه آنکه با معکوس شدن اقتضای ذات آن، بدل به سنجه‌ای برای مبارزه با پولشویی گردد.

به علاوه اینکه، در صورت ضروری دانستن اخذ نماد اعتماد الکترونیکی (اینماد)، این معنا استنباط می‌شود که معاملات اشخاص فاقد نماد اعتماد الکترونیکی (اینماد)، معاملات مشکوک است. حال آنکه، وضع معیار نوعی «اخذ نماد اعتماد الکترونیکی (اینماد)» به معنی افزودن ضابطه‌ای مازاد بر ضوابط مندرج در حرف (چ) ماده ۱ قانون مبارزه با پولشویی بوده و این معیار تخصصاً از حدود

موازن مقرر در قانون مبارزه با پولشویی خارج است. مضافاً اینکه، لزوم اخذ نماد اعتماد الکترونیکی (اینماد) برای مشتریان (پذیرندگان) شرکت‌های پرداخت‌یار، به منزله‌ی وضع قاعده در آیین‌نامه‌ای است که باید نحوه‌ی اجرای قواعد موضوعه در قانون را تبیین نماید؛ و نه آنکه از طریق تعیین نحوه‌ی اجرای قاعده‌ی قانونی، خود رأساً قاعده‌ای جدید تأسیس کند.

ب) وظایف و حدود صلاحیت اشخاص و نهادهای مبارزه با پولشویی در قانون مشخص شده و آیین‌نامه نمی‌تواند قاعده‌ای مازاد بر قانون وضع کند.

قانونگذار در ماده ۷ قانون مبارزه با پولشویی، به منظور پیشگیری از ارتکاب جرم و جلوگیری از انجام معاملات مشکوک، برای اشخاص و نهادهای مذکور در مواد ۵ و ۶ قانون مبارزه با پولشویی، وظایف مشخص و معینی احصا کرده؛ که از جمله آنها «احراز هویت و شناسایی مراجعان» (بند الف ماده ۷ قانون مبارزه با پولشویی) است. در واقع، مبنای وضع قانون مبارزه با پولشویی به حداقل رساندن ارتکاب جرم است و این هدف در آیین‌نامه اجرایی قانون نباید به نحو دیگری استحاله گردد و در عمل مانع انجام کسب و کار شود. اگر ماده ۱۰۳ آیین‌نامه اجرایی را هم‌راستا با بند الف ماده ۷ قانون مبارزه با پولشویی، تفسیر کنیم؛ آن‌گاه باید قائل باشیم که مقصود ماده ۱۰۳، احراز هویت متقاضیان است و نه ایجاد الزام برای اخذ مجوز!!! واقعیتی که طراحان و نویسندگان آیین‌نامه قانون مبارزه با پولشویی به آن توجه نکرده‌اند.

ضمن اینکه، باید در نظر داشت، شرکت‌های پرداخت‌یار مکلف هستند طبق ضوابط اعلامی شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت شاپرک (سهامی خاص) به عنوان بازوی اجرایی بانک مرکزی، از مشتریان (پذیرندگان) خود اطلاعات لازم را اخذ کنند و این اطلاعات را هم برای جلوگیری از عملیات متقلبانه و مجرمانه نزد خود نگاه دارند. طبیعتاً با انجام اقدامات مذکور، سایر وظایف مندرج در بندهای (ب)، (ت) و (ث) ماده ۷ قانون مبارزه با پولشویی هم برآورده می‌شود. چندان که بر اساس بند ۶ از ماده ۷ «الزامات، ضوابط و فرآیند اجرایی فعالیت پرداخت‌یاران و پذیرندگان پشتیبانی‌شده در نظام پرداخت کشور ابلاغی مورخ ۱۳۹۷/۰۵/۲۷ بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران»، پرداخت‌یاران مکلف به اتخاذ تدابیر فنی و نظارت مستمر بر مبارزه با پولشویی شده‌اند.

«۷-۶- پرداخت‌یار موظف به اتخاذ تدابیر فنی و نظارت مستمر و مسئولانه جهت اطمینان از رعایت قوانین مبارزه با پولشویی و تأمین مالی ترورسیم مطابق با قوانین و مقررات جمهوری اسلامی ایران می‌باشد.»

بنابراین، منصرف از اینکه الزام به اخذ نماد اعتماد الکترونیکی (اینماد) نمی‌تواند ضابطه‌ی مبارزه با پولشویی باشد، در هر حال، شرکت‌های پرداخت‌یار طبق ضوابط اعلامی بانک مرکزی هم‌اکنون نیز مکلف و موظف به انجام تدابیر لازم برای پولشویی هستند؛ امری که بدون پیش‌شرط لزوم اخذ نماد اعتماد الکترونیکی (اینماد) منجر به تحقق اهداف مندرج در قانون مبارزه با پولشویی می‌شود.

ج) آیین‌نامه موضوع شکایت با قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی مصوب

۱۳۸۷ تعارض دارد.

در نظام حقوقی ایران، قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی، از جمله قوانین بالادستی محسوب شده و نسبت آن با سایر قوانین «نسبت حکومت» است. بدین معنا که سایر قوانین باید به نحوی تصویب شوند که با قانون مذکور در تعارض نباشند.

به علاوه، چندان که در اصل سوم قانون اساسی (خاصه بندهای ۹، ۱۰ و ۱۲ اصل مذکور) مقرر شده، دولت مکلف به رفع تبعیض، ایجاد نظام اداری صحیح و پیریزی اقتصاد عادلانه شده است. از همین‌روی، دولت با تصمیم‌گیری‌های خود نباید مانعی برای اجرای اصل مذکور ایجاد کند. لذا، با تمسک به اصل چهارم قانون اساسی، می‌توان بیان داشت که هیچ‌کس حق ندارد به دیگری ضرری وارد کند ولو آنکه این اضرار، به واسطه اعمال حق باشد. از همین‌روی، رفتارهای احصاشده در فصل نهم قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی، بر مبنای قانون اساسی و قاعده فقهی «لا ضرر»، توجیه‌پذیر است. توضیحاً و بر مبنای آنچه فقهای شیعه تحریر کرده‌اند، می‌توان بیان داشت که مفاد قاعده‌ی لا ضرر، نه تنها مبتنی بر عدم جواز ضرر و اضرار به غیر است؛ بلکه هر حکمی که سبب ورود ضرر به مردم شود نیز فاقد اعتبار بوده و جایز نیست. قاعده‌ی لا ضرر مستند حکمی کلی است که بر اساس آن هر گونه ضرری نسبت به دیگری ممنوع و قبیح است، خواه از طرف مردم به یکدیگر باشد، خواه از طریق جعل احکام ضرری و یا امضای آنها! منصرف از اینکه منبع ضرر چه شخصی باشد، به هر حال ضرر نباید حدوثاً موجود و بقائاً استمرار یابد.

پیرو متن مذکور می‌توان چنین بیان کرد که «بند ۱ ماده ۱۰۳ آیین‌نامه اجرایی ماده ۱۴ الحاقی قانون مبارزه با پولشویی، مصوب ۱۳۹۸/۰۷/۲۱ هیئت وزیران» و متعاقباً «مکاتبه شماره ۱۰۸۹۰۳۰۰ مورخ ۱۴۰۰/۰۴/۱۳ اداره نظام‌های پرداخت بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران» موجب ضرر و اضرار به فعالین حوزه پرداخت خواهد شد؛ حال آنکه، جعل احکام ضرری بر مبنای قاعده‌ی فقهی «لا ضرر» ممنوع است. به علاوه، «بند ۱ ماده ۱۰۳ آیین‌نامه اجرایی ماده ۱۴ الحاقی قانون مبارزه با پولشویی، مصوب ۱۳۹۸/۰۷/۲۱ هیئت وزیران» و متعاقباً «مکاتبه شماره ۱۰۸۹۰۳۰۰ مورخ ۱۴۰۰/۰۴/۱۳ اداره نظام‌های پرداخت بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران» مغایر با قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی و بالاخص فصل نهم قانون اخیرالذکر است. از آن جمله، می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

اولاً) وفق ماده ۴۳ قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی، تمامی اشخاص حقیقی و حقوقی بخش‌های عمومی، دولتی، تعاونی و خصوصی مشمول و موظف به رعایت مقررات فصل نهم، ناظر بر «تسهیل رقابت و منع انحصار» هستند. توضیح آنکه، از آنجایی که ماده‌ی مذکور به صورت کلی و علی‌الاطلاق تنظیم شده، کلیه سازمان‌های عمومی و دولتی، حتی در مقام اعمال حاکمیت موظف به رعایت مفاد فصل نهم در خصوص تسهیل رقابت و منع انحصار هستند. بنابراین، نهادهای عمومی و دولتی، حتی در مقام اعمال حاکمیت، نمی‌توانند اقدامی تقنینی و یا اجرایی را معمول نمایند که موجبات تخصیص فصل مذکور یا تفسیر قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی، براساس تحدیدات سایر قوانین و آیین‌نامه‌ها باشد؛ چه آنکه هم‌چنان که پیش‌تر اشاره شد نسبت قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی به سایر قوانین با توجه به ماهیت بالادستی آن، نسبت حکومت است و قاعده‌ی محکوم باید مطابق قاعده‌ی حاکم تفسیر گردد و معکوس نمودن چنین رابطه‌ای از حیث قواعد حکومت اصولی، امری مذموم است.

مشخصاً وفق بند ۳ و ۷ ماده ۴۴ و بند «ج» از ماده ۴۵ قانون اخیرالذکر بر منع تبعیض و محدود کردن دسترسی اشخاص به بازار تصریح شده است:

«ماده ۴۴- هرگونه تبانی از طریق قرارداد، توافق و یا تفاهم (اعم از کتبی، الکترونیکی، شفاهی و یا عملی) بین اشخاص که یک یا چند اثر زیر را به دنبال داشته باشد به نحوی که نتیجه آن اخلاف در رقابت مشروع باشد ممنوع است:

...

۳- تحمیل شرایط تبعیض آمیز در معاملات همسان به طرف‌های تجاری؛

...

۷- محدود کردن دسترسی اشخاص خارج از قرارداد، توافق یا تفاهم به بازار.

ماده ۴۵- اعمال ذیل که منجر به اخلاف در رقابت مشروع می‌شود، ممنوع است:

...

ج- تبعیض در شرایط معامله

قائل شدن شرایط تبعیض آمیز در معامله با اشخاص مختلف در وضعیت یکسان.»

ثانیاً) بند «ط» از ماده ۴۵ قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم و چهارم (۴۴) قانون اساسی، بر «منع سوء استفاده از وضعیت اقتصادی مسلط» تأکید دارد. چه آنکه، طبق ماده ۴۳ قانون اخیرالذکر، تمامی اشخاص حقیقی و حقوقی بخش‌های عمومی، دولتی، تعاونی و خصوصی مشمول و موظف به رعایت مقررات فصل نهم قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم و چهارم (۴۴) قانون اساسی و از آن جمله بند «ط» ماده ۴۵ مذکور هستند. بنابراین، دستگاه اجرایی نمی‌تواند در مقام اعمال حاکمیت، تصمیمی بگیرد که منجر به سوءاستفاده از «وضعیت اقتصادی مسلط» گردد. چه اینکه اعلی درجه‌ی «وضعیت اقتصادی مسلط» آن است که بازار به نحوی کنترل شود که نهادهای حاکمیتی (در اینجا بانک مرکزی و مرکز توسعه تجارت الکترونیکی وزارت صمت) مرسوم‌الید و علی‌الطلاق این حق را برای خود قائل باشند که ورود به بازار را محدود کنند. درواقع، با استیلا و برداشتی که بانک مرکزی از مفاد «بند ۱ ماده ۱۰۳ آیین‌نامه اجرایی ماده ۱۴ الحاقی قانون مبارزه با پولشویی، مصوب ۱۳۹۸/۰۷/۲۱ هیئت وزیران» دارد، در عمل وزارت صمت و بانک مرکزی، به عنوان نهادهای حاکمیتی و با توجه به «وضعیت اقتصادی مسلطی»، که بر بازار دارند، می‌توانند حجم گردش شبکه شاپرک را به تشخیص خودشان افزایش یا کاهش دهند و بالتبع، این امر منجر به ایجاد محدودیت در دسترسی به بازار خواهد شد.

آن‌چنان که بیان شد طبق قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم و چهارم (۴۴) قانون اساسی، باید شرایط مساوی برای ورود به بازار و اشتغال برای همه اشخاص به طور مساوی برقرار گردد. حال آنکه، الزام اخذ نماد اعتماد الکترونیکی (اینماد) برای مشتریان شرکت‌های پرداخت‌یار و به صورت کلی‌تر مشتریان شبکه شاپرک، تبعیضی ناروا میان مشتریان «شبکه شتاب» و «شبکه شاپرک» ایجاد می‌کند. در نتیجه، با اجرایی شدن مکاتبه‌ی شماره ۱۰۸۹۰۳۰۰ مورخ ۱۴۰۰/۰۴/۱۳ که در نتیجه‌ی استناد به «بند ۱ ماده ۱۰۳ آیین‌نامه اجرایی ماده ۱۴ الحاقی قانون مبارزه با پولشویی، مصوب ۱۳۹۸/۰۷/۲۱ هیئت وزیران» صادر شده، مشتریان شبکه شاپرک (مشخصاً در موضوع گزارش حاضر مشتریان شرکت‌های پرداخت‌یار) موظف به اخذ نماد اعتماد الکترونیکی (اینماد) می‌شوند؛ حال آنکه، مشتریان شبکه شتاب در قالب کارت به کارت و بدون نیاز به دریافت نماد اعتماد الکترونیکی (اینماد) می‌توانند نسبت به فعالیت اقدام کنند.

ثالثاً) طبق بند ۲۲ از ماده ۱ قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی، پایگاه اطلاع‌رسانی مجوزهای کسب و کار به عنوان مرجع رسمی اعلام شرایط صدور یا تمدید مجوزهای کسب و کار محسوب شده است. با مراجعه به درگاه ملی مجوزهای کشور (به نشانی sam.g4b.ir)، در توجیه مبانی قانونی موکول بودن فعالیت به اخذ مجوز نماد اعتماد الکترونیکی (اینماد)، مشخصاً به مقرره‌های زیر تصریح شده است:

یکم) بند ۱۱ ماده ۳ اساسنامه مرکز توسعه تجارت الکترونیک مصوب ۱۳۸۸/۰۶/۰۴:

«ماده ۳- وظایف مرکز [مرکز توسعه تجارت الکترونیکی وزارت صمت] عبارت است از:

...

۱۱- ارائه چهارچوب و ضوابط حمایت از مصرف‌کنندگان در فضای تجارت الکترونیکی بر اساس فصل اول از باب سوم قانون تجارت الکترونیکی.»

۱- مبنای تشکیل مرکز توسعه تجارت الکترونیکی وزارت صنعت، معدن و تجارت، ماده ۸۰ قانون تجارت الکترونیکی مصوب ۱۳۸۲ بوده و مشخصاً در این ماده بحثی در خصوص تفویض اختیار اعطای مجوز به مرکز توسعه تجارت الکترونیکی به میان نیامده است؛

۲- منصرف از ماده ۸۰ قانون تجارت الکترونیکی مصوب ۱۳۸۲، در «اساسنامه مرکز توسعه تجارت الکترونیکی مصوب ۱۳۸۸»، به وضوح در ماده (۳) اساسنامه نیز اعطای مجوز از جمله وظایف احصاشده‌ی مرکز توسعه تجارت الکترونیکی نیست.

بنابراین، اساساً مرکز توسعه تجارت الکترونیکی با توجه اساسنامه و قانون معطی تشکیل آن، فاقد صلاحیت صدور مجوز است و مفاد «بند ۱ ماده ۱۰۳ آیین‌نامه اجرایی ماده ۱۴ الحاقی قانون مبارزه با پولشویی، مصوب ۱۳۹۸/۰۷/۲۱ هیئت وزیران» به منزله‌ی توسعه‌ی صلاحیت‌های ذاتی مرکز توسعه تجارت الکترونیکی بوده؛ حال آنکه، وفق قواعد عمومی، از جمله «اصل عدم ولایت در حقوق عمومی» صلاحیت‌های نهادهای دولتی به موارد مصرحه‌ی قانونی محدود می‌شود و توسعه‌ی صلاحیت در آیین‌نامه‌ای ناظر بر موضوعی دیگر با اصول حقوق عمومی در تعارض است.

۳- حتی اگر قائل به صلاحیت مرکز توسعه تجارت الکترونیکی در صدور مجوز نماد اعتماد الکترونیکی (اینماد) باشیم، مبنای این مجوز آن‌چنان که در بند ۱۱ ماده ۳ اساسنامه این مرکز آمده، «ارائه چهارچوب و ضابطه برای حمایت از مصرف‌کنندگان» بوده و نه مبارزه با پولشویی! به عبارتی، منصرف از وجود یا عدم وجود مبنای قانونی برای اعطای نماد اعتماد الکترونیکی (اینماد) ماهیت و اقتضای ذات آن حمایت از مصرف‌کننده است و لاغیر!!!

دوم) بند ۱۰ از ماده ۱ آیین‌نامه تبصره ماده ۸۷ قانون نظام صنفی به شماره ۱۱۵۲۴ مورخ ۱۳۹۵/۱۲/۰۱:

«ماده ۱- تعاریف:

...

۱۰- نماد اعتماد الکترونیکی: نشانه‌ای است که توسط مرکز توسعه تجارت الکترونیکی برابر مقررات به کسب و کارهای مجازی با هدف ساماندهی، احراز هویت و صلاحیت آنها بطور همزمان با صدور پروانه کسب اعطا می‌گردد.»

۱- مبنای تصویب آیین‌نامه‌ی صدرالاشعار، قانون نظام صنفی کشور مصوب ۱۳۸۲ (با اصلاحات ۱۳۹۲) است. دامنه‌ی شمول قانون مذکور نیز، شامل افراد صنفی است که باید قبل از تأسیس هر نوع واحد صنفی یا اشتغال به کسب و حرفه، نسبت به اخذ پروانه

کسب اقدام کنند (مواد ۲ و ۱۲ قانون نظام صنفی کشور). لذا، با تعریف مذکور، سایر اشخاصی که تحت عنوان صنف مشخصی قرار نمی‌گیرند موضوعاً از شمول قانون مذکور خارج هستند.

۲- با توجه به قانون مبنا (قانون نظام صنفی کشور) و آیین‌نامه‌ی اجرایی آن (آیین‌نامه تبصره ماده ۸۷ قانون نظام صنفی)، اعطای مجوز نماد اعتماد الکترونیکی (اینماد) صرفاً به افراد صنفی که در پی دریافت پروانه کسب هستند، اختصاص دارد. چندان که در پایگاه مجوزهای کسب و کار ذیل عنوان «استعلام‌های ضروری»، استعلام «پروانه کسب» از «وزارت صنعت، معدن و تجارت- مرکز امور اصناف و بازرگانان ایران» درج شده است. یعنی در مقام عمل، مجوز نماد اعتماد الکترونیکی (اینماد) فقط به اشخاص دارای پروانه کسب و مشمول قانون نظام صنفی اعطا می‌شود. حال آنکه، با اجرایی شدن مکاتبه‌ی شماره ۱۰۸۹۰۳۰۰ مورخ ۱۳۹۸/۰۴/۱۳ که در نتیجه‌ی استناد به «بند ۱ ماده ۱۰۳ آیین‌نامه اجرایی ماده ۱۴ الحاقی قانون مبارزه با پولشویی، مصوب ۱۳۹۸/۰۷/۲۱ هیئت وزیران»، دوران و دور باطلی بین «نماد اعتماد الکترونیکی (اینماد)» و «پروانه کسب» ایجاد می‌شود. بدین نحوه که نماد مذکور صرفاً به دارندگان پروانه کسب اعطا می‌شود و کسی که پروانه کسب دارد، الزاماً باید نماد اعتماد الکترونیکی هم داشته باشد! کسانی که فاقد پروانه کسب هستند (چندان که بسیاری از فعالین در فضای مجازی که از درگاه‌های پرداخت شرکت‌های پرداخت‌یار استفاده می‌کنند الزاماً دارای صنف نیستند)، اساساً امکان دریافت نماد را هم نخواهند داشت (شرح مشکلات اجرایی دور باطل مذکور در بند «ز» شکایت حاضر عنوان شده است).

سوم) بند ۱ ماده ۱۰۳ آیین‌نامه اجرایی ماده (۱۴) الحاقی قانون مبارزه با پولشویی به شماره ۱۱۵۲۵ مورخ

۱۳۹۸/۰۷/۲۲:

«ماده ۱۰۳- ارائه‌دهندگان خدمات پرداخت مکلفند پیش از ارائه هرگونه ابزار پذیرش مجازی، ضمن انجام شناسایی معمول ارباب رجوع، اطلاعات زیر را نیز از پذیرنده دریافت و پس از استعلام از مراجع ذی‌ربط، در رخنمای (پروفایل) ارباب رجوع ثبت کنند:

۱- اطلاعات مجوز نماد اعتماد الکترونیکی پذیرنده و یا پروانه کسب موضوع ماده (۸۷) قانون نظام صنفی کشور- مصوب ۱۳۸۲- و اصلاحات بعدی آن؛»

با عنایت به اینکه مغایرت‌های قانونی و چالش‌های اجرایی آیین‌نامه‌ی فوق‌الذکر در گزارش حاضر به تفصیل توضیح داده شده (خاصه در بندهای «الف»، «ب»، «د»، «ه» و «ح») از تکرار آن اجتناب می‌شود.

بنابراین، به عنوان جمع‌بندی در این بخش، با مذاقه در سه مقرر فوق، ملاحظه می‌شود که در هیچ کدام از قوانین عادی، تصریحی در خصوص اعطای مجوز نماد اعتماد الکترونیکی (اینماد) نشده و مبنای مجوز مذکور صرفاً مصوبات هیئت وزیران است. حال آنکه، در مقرره‌های فوق نیز تناقض اساسی و جدی وجود دارد که در مقام اجرا، فعالین حوزه کسب و کارها را با چالش‌های عمده مواجه خواهد کرد.

د) آیین‌نامه و مکاتبه‌ی اداره نظام‌های پرداخت بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران ، تکلیفی مالایطاق بر

مشتریان شرکت‌های پرداخت‌یار تحمیل می‌کند.

بررسی عملکرد واقعی مرکز توسعه تجارت الکترونیکی به عنوان زیرمجموعه وزارت صنعت، معدن و تجارت گواه آن است که مرکز توسعه تجارت الکترونیکی، برای اعطای نماد اعتماد الکترونیکی (اینماد)، مراجعین را ملزم به ارائه و بارگذاری مجوز کسب و کار می‌کند. همین امر، موجب شده تا در عمل به استثنای اصناف، سایر اشخاصی که ذیل صنف مشخصی قرار نمی‌گیرند، امکان اخذ نماد اعتماد الکترونیکی (اینماد) را نداشته باشند. چه اینکه، مرکز توسعه تجارت الکترونیکی وزارت صمت، اشخاص فاقد صنف را به امر موهوم و به عبارتی به نهادهای و سازمان‌هایی ارجاع می‌دهد تا از طریق نهادهای مذکور مجوز فعالیت اخذ کنند. به عنوان مثال با ارجاع متقاضیان به سازمان صدا و سیما و یا بانک مرکزی از اشخاص فاقد صنف می‌خواهد تا بدو از این دست نهادهای دولتی مجوز فعالیت اخذ کنند و متعاقباً نسبت به دریافت نماد اعتماد الکترونیکی (اینماد) اقدام نمایند. حال آنکه، در عمل نیز نهادهای مذکور نفیاً یا اثباتاً مجوزی صادر نمی‌کنند و مرکز توسعه تجارت الکترونیکی وزارت صمت، به همین استناد از اعطای نماد اعتماد الکترونیکی (اینماد) به متقاضیان خودداری می‌کند.

به علاوه، الزام مشتریان شرکت‌های پرداخت‌یار به اخذ نماد اعتماد الکترونیکی (اینماد) به مصلحت هم نیست. چه اینکه، کل دستاورد قانون مبارزه با پولشویی تحمیل یک وظیفه به افراد جامعه است تا بدین وسیله از انجام معاملات مشکوک جلوگیری شود. در حالی که وقتی به استناد آیین‌نامه قانون مبارزه با پولشویی، اشخاص ملزم به اخذ نماد اعتماد الکترونیکی (اینماد) شوند این برداشت ایجاد می‌شود که کلیه عملیات پرداخت، نزد اشخاصی که دارای نماد اعتماد الکترونیکی (اینماد) هستند، به منزله پرداخت مشکوک نیست. در حالی که ممکن است حتی بعد از اعطای نماد اعتماد الکترونیکی (اینماد) در چهارچوب ضابطه‌ی مقرر در حرف (چ) ماده ۱ قانون مبارزه با پولشویی، پرداخت‌های مشکوک هم‌چنان برقرار باشد. لذاست که اعطای نماد اعتماد الکترونیکی (اینماد)، انتظار و برداشت کاذبی را برای عموم جامعه فراهم می‌کند که اگر معامله‌ی مشکوکی واقع شد و افراد مال خود را از دست دادند، وزارت صمت و بانک مرکزی پاسخگو خواهد بود. حال آنکه، چنین امری، جایگاه بانک مرکزی را از مطالبه‌گری به پاسخگویی تغییر می‌دهد.

هـ) شرکت‌های پرداخت‌یار تخصصاً از شمول ماده ۱۰۳ آیین‌نامه موضوع شکایت خارج هستند.

آن‌چنان که از مفهوم و منطوق ماده ۱۰۳ «آیین‌نامه اجرایی ماده ۱۴ الحاقی قانون مبارزه با پولشویی، مصوب ۱۳۹۸/۰۷/۲۱ هیئت وزیران» برمی‌آید، دامنه‌ی شمول آن صرفاً ناظر به «ارائه‌دهندگان خدمات پرداخت» است و این مفهوم نباید با تعریف «پرداخت‌یاران» خلط و ممزوج شود. توضیحاً معروض می‌دارد که در صنعت پرداخت، شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت (Payment Service Provider) که اختصاراً و در عرف خاص به PSP معروف هستند، نسبت به ارائه خدمات متنوع پرداخت (از جمله: ارائه دستگاه‌های پوز، درگاه‌های پرداخت مستقیم اینترنتی، پلتفرم‌های پرداخت و...) اقدام می‌کنند. در مقابل، شرکت‌های پرداخت‌یار (Payment Facilitator) منحصرأ به صورت غیرمستقیم به مشتریان خود، درگاه پرداخت اینترنتی ارائه می‌دهند. در بندهای ۱۷ و ۴۰ آیین‌نامه اجرایی ماده (۱۴) الحاقی قانون مبارزه با پولشویی نیز بر تفکیک بین «شرکت خدمات پرداخت» و «پرداخت‌یار» تصریح شده است.

«۱۷- شرکت خدمات پرداخت: شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت که مجوز فعالیت خود را از بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران دریافت کرده است.

۴۰- پرداخت‌یار: شخص حقوقی ثبت‌شده وفق قوانین جمهوری اسلامی ایران که در چهارچوب الزامات، ضوابط و فرآیند اجرایی فعالیت پرداخت‌یاران و پذیرندگان پشتیبانی‌شده در نظام پرداخت کشور و براساس قرارداد منعقد با شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت و توافق‌نامه منعقد با شرکت شاپرک فعالیت می‌کند.»

بنابراین، با توجه به تعریفی که در «آیین‌نامه اجرایی ماده ۱۴ الحاقی قانون مبارزه با پولشویی، مصوب ۱۳۹۸/۰۷/۲۱ هیئت وزیران» از «شرکت خدمات پرداخت» شده؛ تفسیر منطقی و بلکه تفسیر ادبی و ظاهری ایجاب می‌کند که حتی به فرض اعتبار و عدم ابطال بند ۱ ماده ۱۰۳ آیین‌نامه مارالذکر، حکم مقرر در این بند، بر شرکت‌های خدمات پرداخت و نه پرداخت‌یاران حمل گردد. لذا، با این تفسیر، اساساً شرکت‌های پرداخت‌یار و مآلاً مشتریان (پذیرندگان) آن از شمول تکلیف مذکور خارج می‌شوند.

و) آیین‌نامه و به تبع آن، مکاتبه‌ی اداره نظام‌های پرداخت بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، استاندارد

دوگانه برای مبارزه با پولشویی در فضای مجازی و بازار واقعی وضع می‌کند.

چندان که در بند (ج) گزارش حاضر تشریح شد، اصولاً نظام پرداخت در سیستم بانکی کشور، از طریق «شبکه شتاب» و یا «شبکه شاپرک» انجام می‌شود. بنابراین، در صورت اجرایی شدن مکاتبه‌ی اداره نظام‌های پرداخت بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، مشتریان شبکه شاپرک و بالاحص مشتریان (پذیرندگان) شرکت‌های پرداخت‌یار، برای اینکه ضوابط و مقررات پولشویی و معاملات مشکوک را رعایت کنند، ملزم به اخذ نماد اعتماد الکترونیکی (اینماد) خواهند شد؛ در حالی که مشتریانی (پذیرندگانی) که از شبکه شاپرک استفاده نمی‌کنند، از الزام مذکور معاف خواهند بود. لذاست که اگر شرط اخذ نماد اعتماد الکترونیکی (اینماد) را به عنوان شرطی مازاد بر آنچه در حرف (چ) از ماده (۱) قانون مبارزه با پولشویی تصریح شده، تلقی کنیم، آن‌گاه این شرط منصرف از نوع مشتریان (پذیرندگان) باید بر تمام اشخاص اعمال شود. چه اینکه، قانون مبارزه با پولشویی در مقام وضع قاعده‌ای عام‌الشمول بوده و طبعاً آیین‌نامه هم ملتزم به قانون است. از این‌رو، وضع قاعده‌ای اضافه، در آیین‌نامه اجرایی قانون مبارزه با پولشویی ولو آنکه آن را معتبر و صحیح تلقی کنیم؛ در اجرا موجب تأسیس استنادردی دوگانه خواهد شد که فاقد توجیه منطقی و قانونی است.

ز) کلیه مشتریان (پذیرندگان) شرکت‌های پرداخت‌یار الزاماً امکان دریافت پروانه کسب موضوع ماده (۸۷) قانون نظام صنفی کشور مصوب ۱۳۸۲ را ندارند.

چندان که بیان شد هم در مکاتبه شماره ۰۰/۱۰۸۹۰۳ مورخ ۱۴۰۰/۰۴/۱۳ اداره نظام‌های پرداخت بانک مرکزی، و هم در «بند ۱ از ماده ۱۰۳ آیین‌نامه اجرایی ماده (۱۴) الحاقی قانون مبارزه با پولشویی مصوب ۱۳۹۷/۰۷/۲۲ هیئت وزیران» کلیه مشتریان (پذیرندگان) شرکت‌های پرداخت‌یار منصرف از ماهیت فعالیت یا حرفه‌ای که بدان اشتغال دارند به شکل عام استغراقی مشمول مقرر فوق شده‌اند. در صورتی که در مقام عمل، با توجه محدودیت‌های پیش‌گفته، از یک سو لزوم اخذ نماد اعتماد الکترونیکی (اینماد) از حیث حقوقی و اجرایی با چالش‌های عمده‌ای مواجه است و مشتریان (پذیرندگان) امکان دریافت مجوز مذکور را نخواهند داشت؛ و از دیگر سو، «بند ۱ از ماده ۱۰۳ آیین‌نامه اجرایی ماده (۱۴) الحاقی قانون مبارزه با پولشویی مصوب ۱۳۹۷/۰۷/۲۲ هیئت وزیران» با «یا»ی انفصال مشتریان (پذیرندگان) را مکلف به ارائه مجوز نماد اعتماد الکترونیکی «و یا» پروانه کسب موضوع قانون نظام صنفی کشور مصوب ۱۳۸۲ کرده است. حال آنکه:

اولاً) به شرحی که در بند «الف» گزارش حاضر گذشت، اخذ نماد اعتماد الکترونیکی (اینماد) ضابطه‌ی مبارزه با پولشویی و کشف معاملات مشکوک نیست؛

ثانیاً) تمام مشتریان (پذیرندگان) شرکت‌های پرداخت‌یار الزاماً جز اشخاصی نیستند که تحت شمول قانون نظام صنفی قرار گیرند. فی‌المثل، طبق «قانون ساماندهی و حمایت از مشاغل خانگی مصوب ۱۳۸۹» کسانی که در فضای مسکونی و در قالب یک طرح کسب و کار، اقدام به تولید خدمت و یا کالای قابل عرضه به بازار خارج از محیط مسکونی می‌کنند، تحت شمول قانون اخیرالذکر قرار می‌گیرند. در حالی که، طبق ماده ۷ همین قانون «صدور مجوز مشاغل و کسب و کارهای خانگی در چهارچوب ضوابط ابلاغی ستاد [ستاد ساماندهی و حمایت از مشاغل خانگی] توسط وزارت کار و امور اجتماعی یا واحدهای تابعه صورت می‌پذیرد...» بنابراین، با همین استثناء:

۱- معطی مجوز کسب و کارهای خانگی، وزارت کار و امور اجتماعی است؛

۲- طبق تبصره مندرج در ذیل ماده ۲ «قانون نظام صنفی کشور مصوب ۱۳۸۲»، «صنوفی که قانون خاص دارند، از شمول این قانون [قانون نظام صنفی کشور] مستثنی هستند؛

۳- بخشی از مشتریان (پذیرندگان) شرکت‌های پرداخت‌یار، کسب و کارهای خانگی و یا اشخاصی هستند که ذیل قانون نظام صنفی نمی‌گنجند؛

بنابراین، در عمل کسب و کارهای مذکور با توجه به عدم امکان دریافت نماد اعتماد الکترونیکی (اینماد)، مشمول قانون نظام صنفی هم نخواهند بود و بر همین اساس، از امکان دریافت درگاه‌های پرداخت از شرکت‌های پرداخت‌یار محروم می‌شوند. به علاوه اینکه، اختصاصاً در مورد کسب و کارهای خانگی، بند ۸ از ماده ۴ «قانون ساماندهی و حمایت از مشاغل خانگی مصوب ۱۳۸۹»، «تهیه دستورالعمل صدور مجوز مشاغل خانگی» را ستاد ساماندهی و حمایت از مشاغل خانگی واگذار کرده و این ستاد نیز در دستورالعمل اجرایی قانون ساماندهی و حمایت از مشاغل خانگی، سخنی از لزوم دریافت نماد اعتماد الکترونیکی (اینماد) به میان نیاورده است. لذا، با منطبق مذکور در عمل، کسب و کارهای خانگی و ایضاً «صنوف خاص» با تبعیض ناروا، از امکان دریافت خدمات شرکت‌های پرداخت‌یار محروم خواهند شد.

ح) ماده ۱۰۳ آیین‌نامه و به تبع آن، مکاتبه‌ی اداره نظام‌های پرداخت بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران با اصول قانون اساسی مغایر است.

آن‌چنان که از اصل بیست و هشتم قانون اساسی و بند ۲ اصل چهارم و سوم قانون اساسی برمی‌آید، «حق بر اشتغال» به رسمت شناخته شده است. بنابراین، علی‌الاطلاق کلیه اشخاص دارای «حق آزادی اشتغال و انتخاب شغل» و همین‌طور «آزادی در انجام معامله» هستند. اصول مذکور با عبارات «تجویز قانون»، «مخالفت با اسلام»، «مخالفت با مصالح عمومی» و «مخالفت با حقوق دیگران» تخصیص خورده است. به عبارتی، اصول صدرالاشعار از یک‌سو، مبتنی بر اصل برائت است. بدین معنا که هرگاه مکلف در وجود یا عدم امری تردید داشته باشد، با توجه به اینکه از سابقه وجود یا عدم، اطلاعی در دسترس نیست در فرض شبهه وجوبی، ترک آن، و در شبهه تحریمی، ارتکاب آن جایز است. از سوی دیگر برابر اصل اباحه، انجام هر فعلی حلال است، مگر آن که شارع، حرمت آن را اعلام نموده باشد. حال آنکه در ما نحن فیه، با وضع قاعده‌ای مبنی بر لزوم اخذ نماد اعتماد الکترونیکی (اینماد) برای مشتریان شرکت‌های پرداخت‌یار، مانع و رادعی برای این اشخاص ایجاد می‌شود که در عمل و با عدم دریافت نماد اعتماد الکترونیکی (اینماد)، نتوانند از خدمات بانکی قابل ارائه از سوی شرکت‌های پرداخت‌یار بهره‌مند گردند.

بنابراین، التزام عملی به «حق بر اشتغال» مندرج در قانون اساسی، دلالت بر این دارد که علی‌الاصول، تمام اشخاص جامعه برای انجام فعالیت، بی‌نیاز از اخذ مجوز هستند و طبیعتاً در مقام تردید باید به اصل کلی جواز مراجعه کرد. لذا، در موضوع گزارش حاضر، اقتضائات عملی و اصول حقوقی ایجاب می‌کند که در فرض شبهه یا تردید نسبت به شمول الزام دریافت نماد اعتماد الکترونیکی (اینماد) به مشتریان (پذیرندگان) شرکت‌های پرداخت‌یار، اصل، بر عدم دریافت چنین مجوزی باشد. با همین مبنا، شورای عالی اداری در تاریخ ۱۳۹۹/۰۹/۲۴ «طرح ساده‌سازی مراحل شروع کسب و کار» را تصویب نمود و تمامی وزارتخانه‌ها، موسسات و شرکت‌های دولتی، نهادهای عمومی غیردولتی و سایر دستگاه‌هایی که به نحوی از بودجه عمومی استفاده می‌کنند را مکلف نمود تا فرآیند شروع کسب و کارها تسهیل شود. آن‌چنان که بند ۲ ماده ۱ مصوبه‌ی مذکور، ملاک و مبنای شروع کسب و کار را خوداظهاری متقاضیان قرار داده است.

«۱-۲- برای شروع کسب و کار، فرد متقاضی در صورت رعایت الزامات، دستورالعمل‌ها، استانداردها و قوانین و مقررات مصوب و حاکم اعلام شده، بتواند رعایت آنها را به صورت خوداظهاری و منطبق با الزامات قانونی، اعلام و متعهد گردد. خوداظهاری به معنی پذیرش تمام شرایط و ضوابط اعلامی و تعهد به اجرای کامل آنهاست و در صورت تخطی از مقررات و استانداردهای مذکور، حق ابطال مجوز فعالیت برای مراجع ذیصلاح محفوظ است.»

در واقع امر، نهادهای دولتی با وضع مقررات و قواعد سخت‌گیرانه، امکان شروع به کسب و کار و فعالیت‌های تجاری را با موانع عدیده‌ای مواجه می‌کنند، به گونه‌ای که صاحبین کسب و کار، امکان اخذ مجوزهای لازم را پیدا نمی‌کنند و همین موجب می‌شود که غالباً کسب و کارهای خُرد یا اصطلاحاً بنگاه‌های کوچک و متوسط که به Small and Medium-sized (SME) Enterprises معروف است، شکل نگیرد؛ یا در صورت شکل‌گیری، در مرحله‌ی شروع فعالیت، به‌خاطر تعدد مجوزها و بسط اختیارات دستگاه‌های اجرایی در صدور انواع مجوزها، امکان ادامه‌ی فعالیت، از کسب و کارهای مذکور سلب و ساقط گردد. در هر حالی که وضع تکالیف مالایطاق (چندان که شرح آن گذشت)، ثمری جز نابودی کسب و کارهای نوپا و کوچک نخواهد داشت. این امر، آن‌گاه بیشتر عیان می‌شود که به گواه آمارها، شرکت‌های پرداخت‌یار حدود یک میلیون مشتری (پذیرنده) دارند و قریب به ۷۰ درصد از مشتریان (پذیرندگان) مذکور، صاحبان مشاغل خرد و خانگی هستند. آن‌چنان که بخش عمده‌ای از مشاغل خرد و خانگی

نیز مشمول حمایت‌ها و عناوین صنفی نیستند و طبق رویه‌ی وزارت صمت در مطالبه‌ی جواز فعالیت صنفی و یا دولتی جهت صدور جواز نماد اعتماد الکترونیکی (اینماد) از حق اشتغال محروم خواهند شد.

آمارهای مذکور و واقعیت‌های موجود در جامعه، گواه آن است که اعمال حاکمیت دولت در این بخش و ایجاد موانع این‌چنینی علاوه بر اینکه، مانع توسعه‌ی کسب و کارهای خرد خواهد شد در عمل موجب انسداد اشتغال‌زایی هم می‌شود. طبیعتاً، در صورت اجرایی شدن آیین‌نامه و به تبع آن، مکاتبه‌ی اداره نظام‌های پرداخت بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، اکثریت مشتریان (پذیرندگان) شرکت‌های پرداخت‌یار به‌خاطر موانع اجرایی، امکان اخذ مجوز نماد اعتماد الکترونیکی (اینماد) را نخواهند داشت و همین امر، علاوه بر نابودی کسب و کارهای خرد و خانگی، منتج به ورشکستگی و انحلال شرکت‌های پرداخت‌یار هم خواهد شد.

طبعاً در این بخش به منظور صحت‌سنجی و راستی‌آزمایی ادعاها و آمارها، با ارجاع امر به کارشناسان رسمی مورد وثوق، می‌توان مواضع مذکور را از لحاظ فنی و اجرایی بررسی کرد تا آن‌گاه حضرت‌عالی، با توجه به گزارش کارشناسی متخصصین حوزه پرداخت الکترونیک، موارد بیان‌شده را مورد راستی‌آزمایی قرار دهند. چه اینکه، اجرایی شدن مکاتبه‌ی شماره ۱۰۸۹۰۳۰۰ مورخ ۱۴۰۰/۰۴/۱۳ که در نتیجه‌ی استناد به «بند ۱ ماده ۱۰۳ آیین‌نامه اجرایی ماده ۱۴ الحاقی قانون مبارزه با پولشویی، مصوب ۱۳۹۸/۰۷/۲۱ هیئت وزیران» صادر شده، در عمل نتیجه‌ای جز اضمحلال بخش عمده‌ای از شبکه پرداخت الکترونیکی را در پی نخواهد داشت. این امر، منصرف از محروم کردن اشخاص از حق اشتغال، ایجاد موانع اشتغال‌زایی و بیکاری طیف وسیعی از فعالین حوزه پرداخت الکترونیک و مشتریان (پذیرندگان) آنان است.

لذا با عنایت به موارد فوق درخواست دستور برای توقف نماد اعتماد الکترونیک از یک نماد اختیاری به یک مجوز اجباری و تبدیل شدن به رگولاتور متمرکز تمامی کسب‌وکارهای فعال در فضای مجازی را دارد.

پیوست ششم

- دستور اجرایی توقف فعالیت کسب‌وکارهای بدون اینماد صادره از معاونت حقوقی بانک مرکزی به شماره ۰۰/۵۳۴۲۸ مورخ ۱۴۰۰/۰۲/۲۶
- دستور اجرایی معاونت نظام‌های پرداخت بانک مرکزی به شماره ۰۰/۱۰۸۹۰۳۰۰ مورخ ۱۴۰۰/۰۴/۱۳
- ابلاغیه شرکت شاپرک به شماره ۱۴۰۰/۴۴۷۱/ص مورخ ۱۴۰۰/۰۴/۲۱
- ماده‌ی ۱۰۳ آیین نامه ۱۴ الحاقی قانون مبارزه با پولشویی که مبنای الزامی شدن اینماد است

جناب آقای محمدیگی

مدیر محترم اداره نظام‌های پرداخت

با سلام و احترام،

بازگشت به نامه شماره ۰۰/۴۹۱۰۶ مورخ ۱۴۰۰/۲/۲۱ در خصوص بررسی و اعلام نظر راجع به ضرورت اخذ نماد اعتماد الکترونیکی برای پذیرندگان شرکت‌های "پرداخت‌یار"، به استحضار می‌رساند:

طبق بند (۴۰) ماده (۱) آیین‌نامه اجرایی ماده (۱۴) الحاقی قانون مبارزه با پولشویی، "پرداخت‌یار" عبارت است از "شخص حقوقی ... که در چهارچوب الزامات، ضوابط و فرایند اجرایی فعالیت پرداخت‌یاران در نظام پرداخت کشور و بر اساس قرارداد منعقد با شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت ... فعالیت می‌کند."

به موجب بند "الف" ماده (۱) الزامات، ضوابط و فرایند اجرایی فعالیت پرداخت‌یاران و پذیرندگان پشتیبانی‌شده در نظام پرداخت کشور نیز "ارائه خدمات توسط شرکت‌های پرداخت‌یار به صورت غیرمستقیم و از طریق انعقاد قرارداد با شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت صورت می‌پذیرد."

همچنین حسب تصریح ماده (۶) الزامات مذکور، "موضوع فعالیت پرداخت‌یار، ارائه خدمات پرداخت و نظارت بر عملکرد پذیرندگان پشتیبانی‌شده پس از اتصال آن‌ها به شبکه الکترونیکی پرداخت است."

بنا به مراتب فوق و با توجه به اینکه تکالیف مندرج در ذیل ماده (۱۰۳) آیین‌نامه اجرایی فوق‌الذکر از جمله بند (۱) آن راجع به لزوم دریافت اطلاعات مجوز نماد اعتماد الکترونیکی پذیرنده و یا مجوز کسب موضوع ماده (۸۶) قانون نظام صنفی کشور، ناظر بر ارائه‌دهندگان خدمات پرداخت به صورت کلی می‌باشد و با عنایت به مقررات فوق‌الذکر راجع به موضوع و نحوه فعالیت شرکت‌های پرداخت‌یار، در موارد ارائه خدمات پرداخت توسط شرکت‌های یادشده، این شرکت‌ها نیز مشمول ضوابط مندرج در ماده (۱۰۳) آیین‌نامه اجرایی ماده (۱۴) الحاقی قانون مبارزه با پولشویی خواهند بود. ۲۲۵.۱۶/۵۲۰۲۶۵۷

اداره بررسی‌های حقوقی

مرتضی اعنباری فاطمه حسن پور

۴۳۳۱-۰۱

۴۳۱۶

جناب آقای مهندس دهقان

مدیرعامل شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک)

باسلام، با توجه به نامه شماره ۱/۱۵۱۲۸۲ مورخ ۱۳۹۹/۱۲/۲۸ رئیس محترم مرکز توسعه تجارت الکترونیکی و مباحث مطرح شده در جلسه مورخ ۱۴۰۰/۱/۲۵ با نمایندگان شرکت‌های پرداخت‌یار و پیشنهادات مطرح شده، ضروری است الزام اینماد جهت ثبت درگاه‌های اینترنتی برای مشتریان جدید به شرکت‌های پرداخت یاری ابلاغ و برنامه زمانبندی جهت استفاده مشتریان قدیمی از این الزام به این بانک ارائه گردد.

همچنین ضروری است بر اساس تصمیمات اتخاذ شده در جلسات مشترک با نمایندگان شرکت‌های پرداخت‌یار، زمان منطقی جهت بروزرسانی سوابق مشتریان قدیمی و جدید در دستور کار آن شرکت قرار گرفته و رونوشتی از بخشنامه ابلاغی در اختیار این اداره قرار گیرد. (۵۲۵۸۴۹۰)

اداره نظام‌های پرداخت

داود محمدیگی سید یاسر میرحق جو

۲۶۳۱-۰۳

۲۶۱۶

میرحق

محمدیگی

رونوشت :

- معاون محترم فناوری‌های نوین ، جهت استحضار.

شماره: ۱۴۰۰/ص/۴۴۷۱

تاریخ: ۱۴۰۰/۰۴/۲۱

پیوست: ندارد

بسمه تعالی

مدیران عامل محترم شرکت های پرداخت

موضوع: لزوم اخذ نماد اعتماد الکترونیکی

باسلام و احترام

عطف به آیین نامه اجرایی ماده ۱۴ الحاقی قانون مبارزه با پولشویی و نظر به تکالیف قانونی ابلاغی منتهی به نامه بانک مرکزی ج.ا. به شماره ۱۰۸۹۰۳۰۰ مورخ ۱۴۰۰/۰۴/۱۳ و پیرو مذاکرات انجام شده با نمایندگان شرکت های پرداخت یار، از مرداد ماه حین ثبت اطلاعات پذیرندگان جدیدالورود در سامانه جامع شاپراک، ضمن اعتبار سنجی وضعیت نماد اعتماد الکترونیکی، انطباق هویت پذیرنده با اطلاعات ثبت شده مالک نماد اعتماد الکترونیکی نیز بررسی می گردد و از تخصیص پایانه به موارد نامنطبق جلوگیری خواهد شد.

همچنین با توجه به لزوم پالایش و تکمیل پذیرندگان قبلی در خصوص نماد اعتماد الکترونیکی، مراتب جهت هماهنگی و اخذ نظرات نمایندگان شرکت های پرداخت یار در جلسه آتی طرح خواهد شد.

باسلام
مدیرعامل
شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت

جمهوری اسلامی ایران
رئیس جمهور

تصویب نامه هیئت وزیران

شماره
تاریخ ۱۳۹۸/۰۷/۲۲

- ۴- سایر اطلاعات به درخواست بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.
- ماده ۱۰۳- ارائه دهنندگان خدمات پرداخت مکلفاند پیش از ارائه هرگونه ابزار پذیرش مجازی، ضمن انجام شناسایی معمول ارباب رجوع، اطلاعات زیر را نیز از پذیرنده دریافت و پس از استعلام از مراجع ذی ربط، در رخنمای (پرو فایل) ارباب رجوع ثبت کنند:
- ۱- اطلاعات مجوز نماد اعتماد الکترونیکی پذیرنده و یا پروانه کسب موضوع ماده (۸۷) قانون نظام صنفی کشور - مصوب ۱۳۸۲- و اصلاحات بعدی آن؛
- ۲- نشانی کامل و شناسه (کد) پستی محل فعالیت و حضور پذیرنده (دفتر یا محلی که تجهیزات یا سامانه های پردازش مجازی مطابق با مجوز کسب و کار یا مدارک ثبتی شخص حقوقی در آنجا مستقر است) که باید با محل اظهار شده در نماد اعتماد الکترونیکی یکسان باشد و توسط ارائه دهنندگان خدمات پرداخت مجازی به صورت میدانی بررسی شود؛
- ۳- مشخصات و نشانی اینترنتی دقیق پذیرنده و مشخصات هویتی و نشانی میزبان پایگاه اینترنتی؛
- ۴- شماره حساب مجاز متصل به ابزار پذیرش که باید مشخصات صاحب آن با پذیرنده منطبق باشد؛

- ۵- سایر اطلاعات به درخواست بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.
- تبصره ۱- وزارت صنعت، معدن و تجارت مکلف است امکان استعلام سامانه های (سیستمی) و برخط نماد اعتماد الکترونیکی را برای ارائه دهنندگان خدمات پرداخت و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران فراهم آورد.

- تبصره ۲- وزارت صنعت، معدن و تجارت مکلف است تغییرات وضعیت اعتباری نمادهای مذکور (اعم از تعلیق، انقضا و ابطال) را به صورت سامانه ای (سیستمی) در اختیار بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران قرار دهد و بانک مذکور مکلف است از ادامه ارائه خدمات به ابزار پذیرش مجازی جلوگیری کند.

- ماده ۱۰۴- ارائه دهنده خدمات پرداخت مکلف است پیش از نصب و راه اندازی ابزار پذیرش، اعم از فیزیکی یا مجازی، اطلاعات زیر را مطابق با اظهار پذیرنده اخذ و در سوابق داده ای پذیرنده ثبت کند:
- ۱- سقف انفرادی هر تراکنش مالی؛

- ۲- سقف گردش ماهانه هریک از ابزارهای پذیرش.
- تبصره ۱- در صورت عدم تناسب سطح فعالیت اظهار شده با اطلاعات هویتی و اقتصادی پذیرنده، ارائه دهنده خدمات پرداخت مکلف است سقف انفرادی تراکنش را بر اساس اطلاعات مذکور و با روشی که به تأیید مرکز می رسد، تعیین کند.

- تبصره ۲- ارائه دهنده خدمات پرداخت مکلف است تراکنش های بیش از سقف تعیین شده برای ابزار پذیرش را به مرکز مطابق ساختار اعلامی آن گزارش دهد.

- ماده ۱۰۵- هرگونه تغییر در اطلاعات و داده های پذیرنده، اعم از تغییر مکان فیزیکی یا مجازی، تغییر ماهیت فعالیت و نظیر آن باید در اسرع وقت توسط پذیرنده به اطلاع ارائه دهنده خدمات پرداخت

پیوست هفتم

برخی کسب و کارهایی که نسبت به روش فعلی مخالفت خود را اعلام نموده
یا به صورت نمادین نماد اعتماد الکترونیک خود را حذف نموده‌اند

پیوست هفتم،

برخی کسب‌وکارهایی که نسبت به روش فعلی مخالفت خود را اعلام نموده یا به صورت نمادین نماد اعتماد الکترونیک خود را حذف نموده‌اند.

حذف اینماد یا اعلام موضع در شبکه‌های اجتماعی ناشی از عدم حضور هم وزن بخش خصوصی در فرایند اخذ تصمیم‌های مرتبط به فضای کسب و کار است و طبیعتاً نوعی اعلام نیاز برای اصلاح فرایند فعلی که عدم توجه به آن اختلال و کندی در توسعه و ناامیدی در کارآفرینان ایجاد خواهد کرد.

ابراوان	تیمچه	علی بابا
اسپارد	جاباما	فیلیمو
اسنپ	جیبیت	کافه بازار
آپارات	دونگی	کاموا
آقای پرداخت	دیجی کالا	کتاب مارکت
آیدی پی	دیوار	لندو
با سلام	زرین پال	لندین
پازلی	زیبال	مهربانه
پاکت	سازیتو	نت برگ
پی استار	ست پی	نوبار
پی پینگ	سنجاق	وندار
تخفیفان	شب دات آی آر	یاری
ترجمیار	شیپور	یکتانت

پیوست هشتم

امضای ده هزار کسب و کار مخالف با ایجاد سامانه موازی پنجره
واحد مجوزها (اینماد) در مرکز توسعه تجارت الکترونیک

پیوست هشتم

گزارش تقاضای امضا شده توسط بیش از ده هزار کسب و کار در کارزار و اعتراض به
ملزم کردن کسب و کارهای اینترنتی به دریافت نماد اعتماد الکترونیک

۱۰,۴۵

امضاکنندگان:

عصمت جمشیدی این کارزار را امضا کرد.

رضا حسینی
تهران

محمد شهری
مشهد

پیمان نویدی
سنندج

داود مسعودی
تهران

محمد زمان زاده
تهران

احمد رضا منصوری
تهران

امیرآبادی نیلو
تهران

مسعود مشهدی
مشهد

سجاد شاهی
تهران

مصطفی امیری
تهران

حسن جاهدی
تهران

مهدی عطائیان
مشهد

شایان والا
تهران

علی زعفرانی
مشهد

فرزاد روزدار
شیراز

سید مهیار میرنظامی
تهران

محمدحسین گنجی
تهران

اصغر ربیعی
تهران

علی بنائی یزدی
مشهد

یاسر کربلایی
تهران

سید مصطفی
میرقاسمی
مشهد

آرش نادری
مشهد

محمدحسین زنده‌دل
تهران

زهرا کشاورز
همدان

محمدمعین چیتگرها
قزوین

سید محمد عرفان
صادقی
تهران

محمدامین کریمان
شاددل
تهران

مرتضی دولتخواه
مشهد

Majid Moradi
Tehran

سید مهدی حسینی
مشهد

<https://www.karzar.net/e-namad>

• پایان کارزار: ۳۱ شهریور ۱۴۰۰

• هشتگ رسمی: #میخواهیم_زنده_مانیم

• لینک کارزار: <https://www.karzar.net/11990>

• شروع کارزار: ۲۶ تیر ۱۴۰۰

• از طرف: کسب و کارهای آنلاین

• نویسنده: احمد منصوری

متن کارزار

جناب آقای رزم حسینی
وزیر محترم صنعت، معدن و تجارت
جناب آقای آذری جهرمی
وزیر محترم ارتباطات و فناوری اطلاعات
جناب آقای فرهاد دژپسند
وزیر محترم اقتصاد
جناب آقای علی رهبری
ریاست محترم مرکز توسعه تجارت الکترونیک

با سلام

در شرایطی که موج پنجم کرونا شروع شده و بسیاری از کسب و کارها برای ادامه حیات خود به فضای آنلاین رو آورده‌اند، خبری منتشر شد مبنی بر اینکه از این به بعد تمام کسب و کارهای آنلاین ملزم به دریافت نماد اعتماد الکترونیکی هستند؛ در غیر اینصورت نمی‌توانند درگاه پرداخت آنلاین داشته باشند. در ادامه برخی مشکلات ناشی از این طرح را ذکر می‌کنیم:

۱. استارت‌آپ‌ها و کسب و کارهای نوآور که هنوز ابتدای راهند و تا زمان مناسب برای ثبت شرکت فاصله دارند، حذف می‌شوند.
 ۲. شکل‌گیری کسب و کارهای نوپا از شرایط فعلی هم سخت‌تر شده و جایگاه کشور در شاخص‌های کسب و کار افت خواهد کرد.
 ۳. برای بسیاری از کسب و کارهای نوآور هنوز مجوزی تعریف نشده است و بدون مجوز رسمی نمی‌توانند ای‌نماد دریافت کنند.
 ۴. پرداخت‌یارهای رسمی بانک مرکزی از بین می‌روند.
 ۵. یک مجوز به مجوزهای دست‌وپاگیر دیگر اضافه می‌شود، بدون اینکه کمکی کند.
 ۶. در دنیایی که سرعت تغییرات در فضای آنلاین بسیار بالاست، قوانین کند و قدیمی ای‌نماد ظرفیت کافی را برای کسب و کارهای نوآور ندارند.
 ۷. ای‌نماد ادعا می‌کند با دادن یک تا پنج ستاره به کسب و کارها آن‌ها را طبقه‌بندی می‌کند. این در حالیست که کسب و کارهای پیشکسوت هنوز دو ستاره‌ای هستند و این موضوع حاکی از بی‌برنامگی این سیستم برای توسعه است.
 ۸. با سخت‌تر شدن شرایط راه‌اندازی کسب و کارهای آنلاین، مهاجرت جوانان متخصص و کاربلد شدت بیشتری پیدا می‌کند.
 ۹. در سایر کشورها نماد الکترونیکی اختیاری بوده و کسی به سراغ آن می‌رود که که دنبال اعتبار بیشتر است؛ درحالیکه در کشور ما قرار است دریافت ای‌نماد الزامی شود که این به معنی نابودی بسیاری از کسب و کارهاست.
- امیدواریم که با لغو الزام کسب و کارها به دریافت ای‌نماد، کسب و کارهای کوچک و بعضاً خانگی، بتوانند کماکان از شرایط پرداخت قانونی برخوردار بوده و کار خود را با شفافیت پیش ببرند.

پیوست نهم

بیانیه‌های صادر شده از

۱. اتاق بازرگانی تهران، ۲. سازمان نظام صنفی رایانه‌ای،
۳. انجمن تجارت الکترونیک تهران ۴. انجمن فناوری‌های نوین مالی (فین‌تک)

بیانیه کمیسیون اقتصاد نوآوری و تحول دیجیتال اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران

در خصوص «تبدیل شدن اینماد از یک نشان اختیاری به یک مجوز اجباری»

اولویت امروز ایران، تسهیل در فضای کسب و کار و توسعه نوآوری است

برخلاف رشد منفی اقتصاد سنتی کشور، اقتصاد دیجیتال ایران با رشد ۴ تا ۶ درصدی طی ۸ سال گذشته، پیشران توسعه کشور و امید بخش برای سایر صنایع بوده لذا باید با هوشمندی ضمن حفظ این دستاورد، آن را به سایر حوزه‌های اقتصادی تسری داد تا بتوان آینده کشور را با استفاده از مشارکت نخبگان و کارآفرینان، ایجاد زیرساخت‌های فناورانه، توسعه نوآوری و رشد آن تضمین کرد.

در شرایط موجود، جلوگیری از توسعه نظام ناکارآمد مجوزمحور که عملاً طی سال‌های گذشته بسیاری از حوزه‌های اقتصادی را دچار اختلال کرده، مساله‌ای جدی است و باید توجه داشت که عدم وجود نگاه مثبت به حوزه‌های جدید مساوی است با به قتلگاه فرستادن زیست‌بوم نوآوری و ایجاد ریسک برای آینده کشور!

اعضای کمیسیون اقتصاد نوآوری و تحول دیجیتال اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران اعلام می‌کند: **تبدیل شدن اینماد از یک نشان اختیاری به یک مجوز اجباری در واقع به مثابه پنجره واحد مجوزهای فضای مجازی شده و کاملاً برخلاف رویکرد مجلس شورای اسلامی در طرح تسهیل صدور مجوز کسب و کار بوده و عامل جدی افزایش مهاجرت نخبگان و کارآفرینان در سال‌های آتی خواهد بود.**

امروز بزرگترین تهدید کشور، مهاجرت نخبگان و کارآفرینان و عدم توسعه اقتصادی و فناورانه کشور است. راهکار کنترل ریسک در محیط کسب و کار، انسداد در شروع فعالیت یا جلوگیری از افزایش تعداد کسب و کارها نیست، بلکه تنظیم‌گری به موقع توسط نهادهای مسئول با رویکرد توسعه است و در شرایط تحریمی به هیچ وجه نباید دچار تحریم‌های داخلی شد.

ایجاد یک سامانه مجوزمحور جدید و تغییر ماهیت اینماد از یک نشان اعتباربخش اختیاری به یک نماد اجباری یا در واقع یک رگولاتور کسب و کارهای فضای مجازی، تبعات جدی در فرآیند توسعه نوآوری و گسترش کسب و کارهای خرد داشته و کمیسیون اقتصاد نوآوری و تحول دیجیتال اتاق بازرگانی تهران توصیه اکید به بازگشت نماد اعتماد الکترونیک به وظیفه اصلی خود یعنی احراز هویت و ثبت نظر کاربران به صورت اختیاری را دارد.

کمیسیون اقتصاد نوآوری و تحول دیجیتال اتاق بازرگانی تهران

« ۲۲ تیر، زادروز محمد بن موسی خوارزمی، روز فناوری اطلاعات » تاریخ: ۱۴۰۰/۰۹/۱۰

بیانیه‌ی رسته‌ی خدمات فناوری اطلاعات در مخالفت با اجباری شدن اینماد

«آینده‌ی ایران در گرو رشد پرسرعت زیست بوم نوآوری کشور است. اولویت امروز ما، باید تسهیل مضاعف فضای کسب‌وکار، ایجاد امید و حفظ نخبگان و کارآفرینان باشد. در شرایطی که جنگ اقتصادی از هر سو کشورمان را فرا گرفته است، وظیفه ما تلاش تمام عیار برای توسعه‌ی فضای باز اقتصادی و ترسیم آینده‌ای روشن برای ایران در منطقه است. در این میان هرگونه اقدام غیرکارشناسی که مانعی در شروع یا تداوم فعالیت کسب‌وکارهای تحول آفرین باشد از دست دادن فرصت‌ها به رقبای منطقه‌ای و در نهایت تضعیف ایران در عرصه جهانی است.

تبدیل شدن اینماد از یک نشان اختیاری به نهاد تنظیم‌گر تمامی کسب‌وکارهای فضای مجازی، با روش جلوگیری از شروع فعالیت حوزه‌های تحول آفرین که هنوز تنظیم‌گری نشده‌اند اقدامی است که به صورت کامل برخلاف رویکرد رسمی اصناف کشور و مجلس شورای اسلامی به‌عنوان بالاترین نهاد تقنینی است.

اساساً ایجاد یک رگولاتور بخشی با چند بند از یک مصوبه‌ی هیأت وزیران که شامل کلیه‌ی کسب‌وکارهای اینترنتی اعم از خرد و کلان، کالایی یا خدماتی باشد با این گستردگی اختیارات، نیازمند مصوبه مجلس شورای اسلامی است.

باید توجه داشت که تجمع اختیاراتی با این ابعاد همچون احراز صلاحیت کسب‌وکار، امکان ممانعت از شروع فعالیت اقتصادی، امکان نظارت و حتی تعلیق مجوز صادر شده برخلاف فرمایشات مکرر مقام رهبری بوده و به صورت جدی منجر به از بین رفتن امید در جوانان مستعد و متعهد کشور و کارآفرینان شده و با تشدید مهاجرت ایشان آینده کشور را به خطر خواهد انداخت.

امروز بزرگترین تهدید کشور، خروج کارآفرینان و عدم توسعه‌ی اقتصادی و فناورانه‌ی ایران است. راهکار کنترل ریسک در محیط کسب‌وکار، انسداد در شروع فعالیت یا جلوگیری از افزایش تعداد کسب‌وکارها نیست، بلکه تنظیم‌گری به موقع توسط نهادهای متصدی با رویکرد توسعه است و در شرایط تحریمی، به هیچ وجه نباید دچار تحریم‌های داخلی شد.

کمیسیون‌های رسته‌ی خدمات فناوری اطلاعات سازمان نظام صنفی رایانه‌ای استان تهران اعلام می‌کنند ایجاد یک سامانه‌ی مجوز بنیان فراگیر جدید و تغییر ماهیت اینماد از یک نشان اعتباربخش اختیاری به رگولاتور کسب‌وکارهای فضای مجازی تبعات جدی در فرآیند توسعه‌ی نوآوری و گسترش کسب‌وکارهای خرد و نوآورانه داشته است. سازمان نظام صنفی رایانه‌ای استان تهران بر بازگشت نماد اعتماد الکترونیک به وظیفه‌ی اصلی خود یعنی احراز هویت و ثبت نظر کاربران به صورت اختیاری توصیه‌ی اکید می‌کند».

کمیسیون‌های فین تک، پرداخت‌یاری و تجارت الکترونیکی

رسته‌ی خدمات فناوری اطلاعات

سازمان نظام صنفی رایانه‌ای استان تهران

« نسخه کاغذی بدون مهر برجسته، فاقد اعتبار است. »

تهران، خیابان سه‌رودی شمالی، خیابان خرمشهر (آپادانا)، خیابان عربعلی (نوبخت)، کوچه نهم، شماره ۱۳، کدپستی ۱۵۳۳۹۳۶۹۱۳

فکس: ۸۸۷۶۲۰۳۷

تلفن: ۸۸۷۳۴۴۹۹

انجمن تجارت الکترونیک تهران متشکل از کارآفرینان و صاحبان کسب و کارهای اینترنتی براین باور است که تعامل موثر با متولیان امور حاکمیتی برای رسیدن به راهکارهای کارآمد و ارتقاء کیفیت قوانین، می‌تواند منجر به رشد و توسعه فضای کسب و کار و ایجاد امیدواری برای ساختن آینده باشد.

مسئله‌ای که این روزها فضای زیست بوم نوآوری ایران را دچار نگرانی کرده است، موضوع پیشنهاد الزامی شدن اخذ نماد اعتماد الکترونیک (اینماد) توسط کسب و کارهای اینترنتی است که از سوی بانک مرکزی و مرکز توسعه تجارت الکترونیکی مستند به ماده ۱۰۳ آیین‌نامه اجرایی ماده ۱۴ الحاقی قانون مبارزه با پولشویی، مطرح شده است.

ما به خوبی متوجه دغدغه این دو نهاد نسبت به کاهش کلاهبرداری‌ها و ارتکاب هر نوع بزه در فضای مجازی هستیم، اما کارآمدی و تسهیل‌گری رویکرد پیشنهادی و راهکارپایاده‌سازی آن مورد اعتراض این انجمن می‌باشد. اجباری شدن اینماد و تبدیل آن به نهادی قانون‌گذار، مجری و ناظر بر تمامی کسب و کارهای فضای مجازی، نه تنها تسهیل‌گر کسب و کارها نیست، بلکه می‌تواند زمینه‌ساز ایجاد انحصار و تمرکزگرایی باشد.

انجمن تجارت الکترونیک تهران آمادگی خود را در جهت ایجاد راهکارهای مناسب و جایگزین اعلام می‌دارد و پیشنهاد می‌شود اهداف و راهکارها طی جلساتی با حضور کارشناسان صنفی بخش خصوصی بررسی و تصمیمی بالغ‌تر که پوشش مناسبی از دغدغه‌های طرفین داشته باشد، اتخاذ گردد.

"تشویق نخبگان به مهاجرت، خیانت به آینده کشور است"

تبدیل نماد اعتماد به رگولاتور کسب و کارهای اینترنتی و سامانه جامع مجوزدهی در فضای مجازی از مهم‌ترین عوامل تشدید سیل مهاجرت خواهد بود

ایران در شرایطی است که در میان ۱۹۰ کشور جهان از نظر سهولت اعطای مجوز رتبه ۱۷۸ را دارد. در صورتی که ترکیه و امارات با رتبه ۳۳ و ۱۶ در فضای کسب و کار، دو رقیب بزرگ منطقه‌ای برای جذب نخبگان از ایران و تبدیل شدن به قدرت‌های فناوری در منطقه هستند.

در این شرایط هر سامانه جدیدی که کارآفرین را در ابتدای کارش ملزم به دریافت مجوزهایی می‌کند که وجود خارجی ندارند یا اساساً نهاد صادرکننده مجوز نگاه مثبتی به آن حوزه نوآورانه ندارد، مساوی است با به قتلگاه فرستادن زیست‌بوم نوآوری کشور و الزام کارآفرین به مهاجرت!

انجمن فین تک ایران که با توسعه خدمات مالی میزبان رشد نوآوری بوده و زیرساخت ایجاد میلیون‌ها شغل را فراهم نموده است اعلام می‌نماید تبدیل شدن اینماد از یک نشان اختیاری به پنجره واحد مجوزهای فضای مجازی کاملاً برخلاف طرح تسهیل صدور مجوز کسب و کار بوده و عامل جدی افزایش مهاجرت نخبگان و کارآفرینان در سال‌های آتی خواهد بود.

بزرگترین تهدید کشور، خروج کارآفرینان و به تبع آن ضعف فناوری، ناتوانی اقتصادی و از بین رفتن هزاران شغل است. باید توجه داشت راهکار کنترل ریسک‌های محیط کسب و کار، انسداد در شروع فعالیت یا جلوگیری از افزایش تعداد کسب و کارها نیست، بلکه تنظیم‌گری به موقع توسط نهادهای متصدی با رویکرد توسعه است و در شرایط تحریمی به هیچ وجه نباید دچار تحریم‌های داخلی شویم.

امروز راه‌اندازی و موفقیت کسب و کار است که باید در کشور ارزشمند باشد، نه دریافت مجوز و فتح قله‌ی انحصار!

در پایان خطاب به مسئولان و نهادهای متصدی اعلام می‌دارد: اگر قفل‌هایی که بر دست و پای کسب و کارها زده‌ایم را باز کنیم تا همگان کار خود را آشکار انجام دهند، اگر با مدیریت علمی و تسهیل فضای کسب و کار، اصل را بر صحت گذاشته و امید را در دل چند میلیون جوان ایرانی زنده کنیم، اقتصاد ایران حتی در شرایط تحریم می‌تواند رشد قابل توجه داشته باشد. همانگونه که اقتصاد دیجیتال طی ۸ سال گذشته، تنها بخشی بوده که به دلیل عدم دخالت نادرست دولت همواره ۳ تا ۶ درصد رشد را تجربه نموده است.

لذا انجمن تقاضا دارد در سال مانع‌زدایی، با قید فوریت از تبدیل این نشان اعتماد به رگولاتور کسب و کارهای فضای مجازی جلوگیری شود و به وظیفه اصلی خود یعنی احراز هویت و ثبت نظر کاربران به صورت اختیاری بپردازد. و توجه به این نکته لازم است که قانون‌گذار این وظیفه را به سامانه جامع مجوزهای کشور (G4B) محول نموده و حتی در صورت نیاز نیز خواهشمند است تصمیم‌گیری در خصوص ایجاد چنین نهاد عظیمی با این دامنه‌ی قدرت و اختیارات به نقطه‌ی ذیصلاح یعنی مجلس شورای اسلامی محول شده و از هر گونه اقدام عجولانه اجتناب گردد.